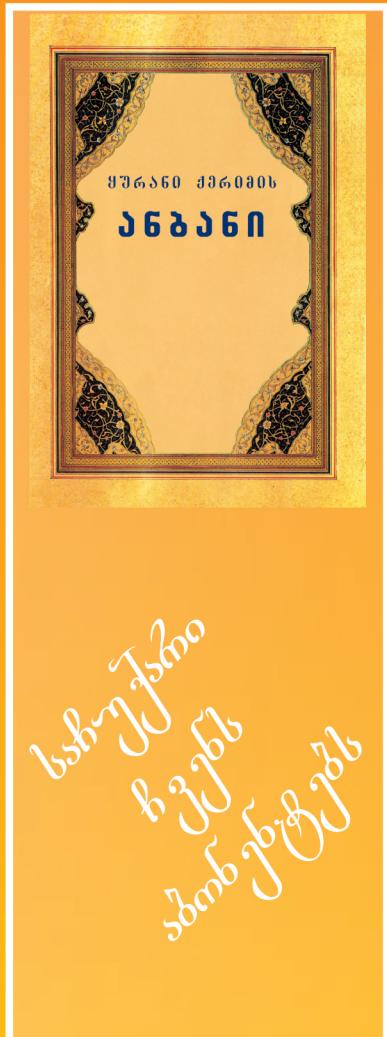
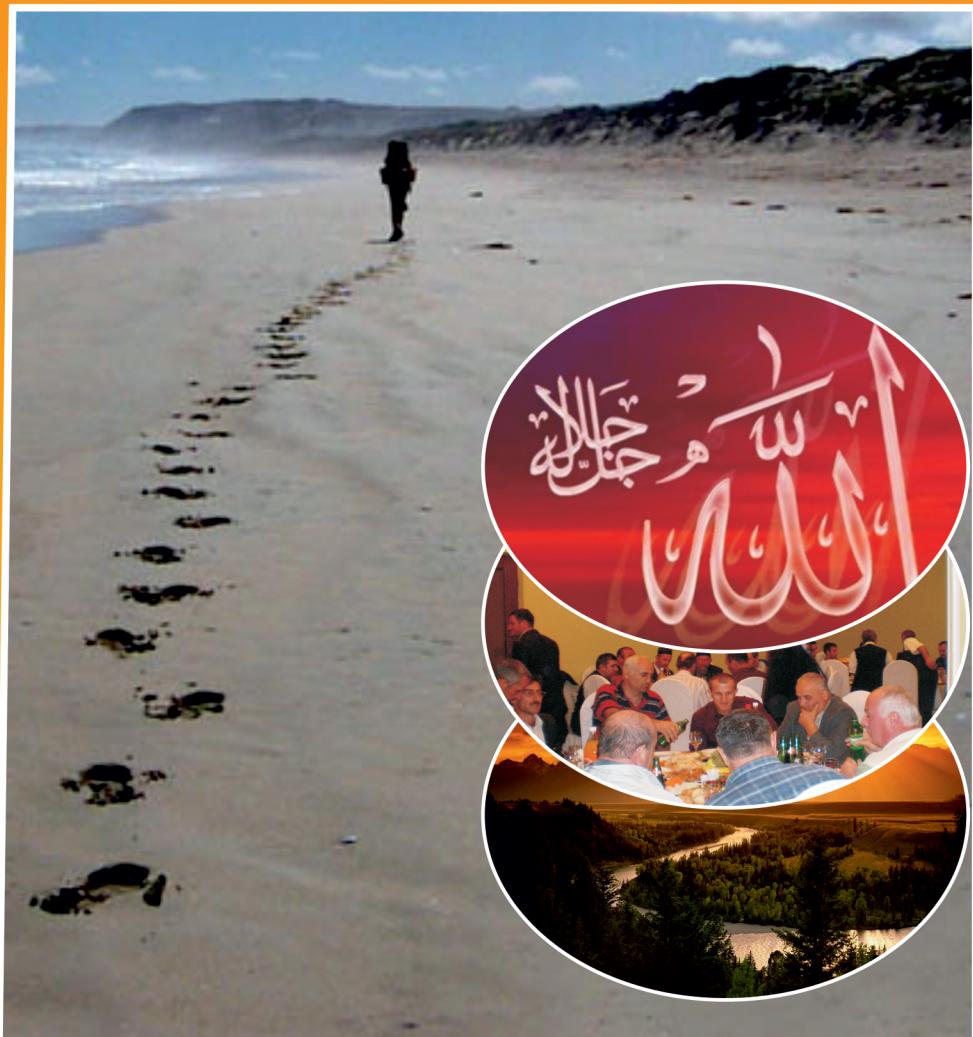

ნალი მთვარე

რელიგიურ-საგანმანათლადო ჟურნალი

ყველაზე გონიერია ის, ვინც ყველაზე მეტად ვიკრიბს სიპაზილის და
ყველაზე ძლიერია ის, ვინც ყველაზე უფრო მზად არის სიპაზილისათვის

საქართველო სამართლის

**მარხვა და ნამაზის სტანდართების რამაზანი და შურანი
გიორგი ბოლოვაძე**

**შუამავლის რამაზანი
ამინად ააიძია**

**ისლამური ყოფასცვის ღორები ყოველდღიურ ცხოვრებაში
როგორ მოვისცვეთ სახლში შესვლისას და გამოსვლისას
ასეთ ბოლოვაძე**

**მგზავრის მდგრადიობის შესახებ
გაფილ განთავსება**

**მარადიული სიცოცხლის საკმაოდ ძნელი გზა
ალექსალონი ესაბამის**

**ლელვი
გარამ ხოზოვანიძე**

**გლობალური პრიზისი და მეცანზეობა
სტუდენტის პრიზისის კვალიფიკაცია**

მისამართი გალა

**ძველი და ახალი სტილი
დავით იშვილიძე**

**თევზიდზე თევზიდზე ჭადი
მისამართი გალა**

**ეს საინტერესოა
გარამ ხოზოვანიძე**

**პირველი როგორც თაყვანისცემა
რასაც ააშიძე**

**სამპურნალო მინერალური ფერა „არეცა“
ალექსალონი ზურაბიძე**

ISSN 1987-6106

UDC (უაკ) 2-472 ა-984

**კასპერისგველი რედაქტორი:
გალიო გალიოძე**

**რედაქტორი:
მიხეილ გალაძე**

**კორექტორი:
გარამ ხოზოვანიძე
დიზაინი:
რობერტ კოჩალიძე**

**დამკვირი: მასლიხალი სასალისო-
სახუფთო ფონდი „გარაძა“**

**მისამართი: ქ. ბათუმი, ქათაიძის ქუჩა №33
ტელ. ფაქსი: (822) 7 69 04**

**ელ. ფოსტა: geobaraka@yahoo.com
დაიგვეჭდა: შპს „თბილისის სტამბაზი“**

მისამართი: ალექსიძის 14N

**ტელ. & ფაქსი: 33-63-36
ელ. ფოსტა: tbiliselebi2001@yahoo.com**

2

9

12

16

19

23

26

32

23

34

35

35

„თქვენში საუკეთესო ისაა, გინც ყურანს სწავლობს და სხვასაც
ასწავლის.“ (ჰადისი)

მარხმა და ნამაზი სულის სიტპბობაა

რამაზანი და ყურანი

უზენაესმა ალლაჰმა თავისი მონა-
მსახურების მარადიული ბედნიერები-
სათვის, მათი ცხოვრების კალენდარში,
როგორც თავისი წყალობა, დაანაწილა
დრო ისე, როცა მისი პატიება და გულ-
მოწყალება, თითქოს გადმოდის თავისი
ნაპირებიდან და მის მონა-მსახურებს
შეუძლიათ გამოიმუშაონ დიდი სულიერი
საგანძური. უძველია, ყველაზე ბარაქ-
იანი დრო ამ დროებიდან რამაზნის თვეა.
იმიტომ, რომ ამ მადლიან თვეში იქნა
გარდმოვლენილი სახელმძღვანელო წე-
სიერი ცხოვრებისათვის – წმინდა წიგნი
ყურანი. ამ თვეში დაწესებულია მარხ-
ვა ფარმად. თავისი შინაარსით განსა-
კუთრებული ღვთისმსახურება, რომელიც
მიმართავს ადამიანს სულიერი სრულყ-
ოფისა და სიმწიფისაკენ. ათასი ღამი-
დან ყველაზე მადლიანი ლაილათურ –
ყადრის დამე დამალულია რამაზანში.
ამ თვის დღეები და დამეები მორთულია
საჭურებით, იფთრებით, თარავის ნამაზე-
ბით, ასევე სასიკეთო და სასარგებლო
საქმეებით ხალხის საკეთილდღეოდ და
ალლაჰის კმაყოფილების მოსაპოვებლად.
ამ თვეში იხსნება ა სამოთხის კარები.
რამაზანში ხალხი სცილდება ცოდვიან
საქმეებს, შორდება ყოველივე ცუდს და
მისი მადლით იკეტება ჯოჯოხეთის კარ-
ები. ეშმაკები თუ მოზღვაუბული ვნებები
ღვთისმოში და გულწრფელ მუსლი-
მანებს ებოჭებათ ბორკილებით. ამრიგად,
რამაზანი, უხსნის მორწმუნებს კარებს
მარადიული ბედნიერებისკენ. ყურანში
ნათქვამია: „თქვენგან მან, ვინც შესვდება
რამაზნის თვეს, რომელშიც გარდმოვლე-
ნილი იქნა ყურანი – ხალხის ჭეშმარიტი
სახელმძღვანელო, სწორი გზის განმარტე-

ბა და (ჭეშმარიტებისა და სიცრუის) გან-
სხვავება, – გაატაროს ის მარხვით“ (სურა
„ალ-ბაყარა“, 2/185). ამ აიათში ლაპარაკია
იმაზე, რომ ყურანი გარდმოვლენილ იქნა
ამ თვეში, და რომ ამ წიგნით ხალხს
მიეცა იმის ცოდნა, თუ როგორ განასხ-
ვავოს სიმართლე ტყუილისგან, სიკეთე
- ბოროტებისგან, ცუდი – კარგისგან, და
რომ ეს წიგნი სავსეა ყოფა-ცხოვრების
არსის განმარტებით და მრავალრიცხო-
ვანი საიდუმლოებით, რომლებიც გად-
აეცემათ ღვთისმოში ადამიანებს. რჩე-
ვაც არის მოცემული ამ აიათში: მათ,
ვინც მოესწრება ამ თვეს, ვისაც უწერია
ამ თვის სიცოცხლე, უნდა გაატარონ ის
მარხვით, ყურანის სიბრძნის საფარქვეშ. ამრიგად, ეს აიათი მიუთითებს რამაზნისა
და ყურანის დრმა კავშირისკენ.

აბდულლაჰ ბინ აბბასი გადმოგვცემს:
ადამიანებიდან „ალლაჰის შუამავალი იყო
ყველაზე გულუხვი. ხოლო დღეები, როცა
მის გულუხვობას არ ჰქონდა ზღვარი –
ეს იყო რამაზნის თვე, როცა შუამავალი
ხვდებოდა ჯებრაილ ანგელოზს (ვისაც
მოჰქონდა გამოცხადებები). ჯებრაილ
ანგელოზი მოდიოდა რამაზნის თვის
ყოველ დამეს და ისინი კითხულობდნენ
ყურანს, ადარებდნენ მას (ტექსტს) ერთ-
მანეთისას. შუამავალი ჯებრაილთან შეხ-
ვედრების ზეგავლენით, როცა იხსნებოდა
დაბრკოლებები სიკეთისა და სინათლი-
სა, შედიოდა გულუხვობის უმაღლესი
ხარისხში.“ (ბჟჰარი, ბადულ-ვაჟი 5, 6; საუმ 7)

ჩვენ გვესაჭიროება შევიგნოთ ამით
სულიერი გაკვეთილი. იმისათვის, რათა
ღირსეულად ვისარგებლოთ რამაზნის
წმინდა თვის ფეიხით (სიუხვით) და ბარაქ-
ით, მეტი დრო უნდა დაგუორმოთ ყურანის

შესწავლას. სინამდვილეში, მორწმუნებ თცდაოთხი საათის განმავლობაში რაც შეიძლება მეტი დრო უნდა დაუთმოს ყურანის კითხვას. ამ დალოცვილ დღეებში საჭიროა მეტი მონდომება და გულმოდგინება, რათა დროის უმეტესი ნაწილი დაეთმოს ყურანს. შევალთ რა ყურანის არსის ატმოსფეროში, უნდა ვეცადოთ ვიმოქმედოთ მისი შინაარსის შესაბამისად, პირადი მდგომარეობა და ყოფაქცევა უზენაესის წინაშე შევცვალოთ უკეთესი სრულყოფილების კუთხით, აღმოფხვრათ საკუთარი ნაკლოვანებანი. ცალკეულმა ადამიანმა და საზოგადოებამ სიმშვიდე შეიძლება ჰპოვოს, თუკი ყურანი შეაღწევს ადამიანის შინაგან ცხოვრებაში. ეს სიმშვიდე გაიზრდება იმაზე დამოკიდებულებით, თუ რამდენად მაღალი ადგილი უჭირავს ყურანს ადამიანის ცხოვრებაში. ყურანი – ესაა დევთაებრივი შუქი, რომელიც გაანათებს ადამიანის შინაგან და გარებან ცხოვრებას, თუკი მიჰყვება მას. ეს წმინდა

წიგნი, რომელიც შეიცავს თავისთავში სიბრძნეს, აზრებს, დარიგებებს, რჩევებს, ისტორიებსა და მოთხოვობებს, რომელთა განაც შეუძლიათ ადამიანებს ამოიღონ თავიანთვის უძვირფასესი გაკვეთილები, მიმართავს ადამიანს უზენაესისა და მარა ადიული ბედნიერებისაკენ. რას შეუძლია მისცეს ადამიანს სიმშვიდე და წესრიგის მდგომარეობა, ახლანდელი, წარსული და უცნობი მომავლის მარტუხებით მოჭერილს, რომლის თავიც ბოლავს სხვადასხვადვარი წარმოდგენებით ცხოვრებასა და ფილოსოფიურობაზე, თუ არა ყურანს? რა გააფართოებს ცხოვრებისეულ ბორგვაში ადამიანის შეგნებას, მისცემს ნუგეშს და მიუთითებს როგორ გამოსწორდეს, თუ არა ყურანი.

რამაზნის შანსი ცხოვრების საკეთი-დღეოდ

უზენაესი ალლაჰი ყურანში დრო-

დადრო იფიცება. გვახსენებს ჩვენ, რომ ცხოვრების მდინარე მიედინება ძალითა და სიჩქარით, ადამიანს კი არ შეუძლია არაფრის შეცვლა: ადამიანის წარმავალი ცხოვრება ყოველდღიურად მოკლდება. ამქვეყნიური ცხოვრება მხოლოდ მცირე მონაკვეთია, ნამდვილი ცხოვრება კი მუდმივია. ასეთ აქცენტებს აკეთებს ყურანი და გვაფხიზლებს ჩვენ უცოდინრობისა და უდარდელობისაგან. ასეთ შემთხვევაში მორწმუნებ:

უზენაესი ალლაჰის მიერ დალოცვილ დროის სიკეთეზე დაფიქრებისას, უნდა შეავსოს ის ყველაზე ღირსეული მიზნებითა და კეთილშობილი საქმეებით;

უნდა შეიგნოს იმის მნიშვნელობა, რომ ცხოვრება კეთილი საქმეებით სავსე უნდა გაატაროს;

იჩქაროს შეასრულოს ისტიდფარი (პატიება) და თაუბა (მონანიება), ვიდრე ცხოვრების ვადა არ ამოიწურება.

სიცოცხლე, რომელიც შედგება დათვლილი დღეებისგან მსგავსია რამაზნისა, რომელიც ასევე დათვლილი დღეებისგან შედგება. ამიტომ აუცილებელია ჩავისუნთქოთ ამ სულიერი სიმდიდრეებით შესრულებული დღეების განსაკუთრებული ცხოვრება.

აიშა გვიყვება:

„ალლაჰის შეამავალი განსაკუთრებით რამაზნის დღეებში დიდი გულმოლგინებით ასრულებდა მსახურებას. რამაზნის ბოლო ათ დღეს უფრო მეტად იტვირთებოდა ლოცვით. უკანასკნელ ათ დამეს ის ატარებდა ლოცვაში, აღვიძებდა თავის ოჯახს სალოცავად, ყველაფერს დიდი გულმოლგინებით ამზადებდა ლოცვის შესასრულებლად და პატივისცემით მიმართავდა „უზენაესს“ (ძუარი, ფალლუდ – ლაილაუდ – ფადრ, ჩ. მუხადი „ითიქაფ“, 8).

ისინი, ვინც გააცოცხლებენ და შეავსებენ რამაზნის დღეებს ღირსეული საქმეებით, მიიღებენ უთვალავ საჩუქარს. ისინი კი, ვინც ვერ დაინახა რამაზანი გულით,

„თქვენგან მან, ვინც შეხვდება რამაზნის თვეს, რომელშიც გარდმოვლუნილი იქნა ყურანი – ხალხის ჭეშმარიტი სახელმძღვანელო, სწორი გზის განმარტება და (ჭეშმარიტებისა და სიცრუის) განსხვავება, – გაატაროს ის მარხვით“ (სურა „ალ-ბაყარა“, 2/185).

ჩაეძინა, დაკარგავენ ჯილდოების მიღების მშვენიერ შესაძლებლობას. შეამავალი მუპამმედი ერთ-ერთ ჰადისში ამბობს:

„მე გამომეცხადა ჯებრაილი და მითხრა: ის, ვინც იცოცხლა რამაზნამდე და მისი ცოდვები შენდობილი არაა, დაუ, შორს დარჩეს უზენაესის წყალობისაგან“. მე კი ვუთხარი: „ამინ!“ (პანიზ, 4,170/7256; თირმიზი, „დუგაათ“, 300/3545).

მარხვის თავშესაფარი

რამაზნის თვის ღირსეულად გატარების გზაზე, უკველად, თავისებურებას, რომელსაც უნდა მივაქციოთ განსაკუთრებული ყურადღება – ესაა უმწიკვლოდ შესრულებული მარხვა. მარხვა გვახსენებს იმას, რომ ჩვენ ვართ მარადიულ სამყაროში მიმავალი მგზავრები, ვისაც ჩამოერთმევა წუთისოფლის კეთილდღეობა.

ადამიანის გახრწნილ საქმეებთან განშორების ჭეშმარიტება ყურანში წარმოდგენილია როგორც ნაფსის (ცდუნების) განსაკუთრებული სახით აღზრდა, სასიკეთო ცნობით იმისა, რომ ადამიანი დაუუფლება სამოთხის მარადიულ სიკეთებს. ერთხელ უმამა მივიდა შეამავალთან და სთხოვა: „ო, ალლაჰის შეამავალო, მიჩვენე მე ის, რისი შესრულებითაც, მივიღებ მრავალ სარგებელს“. შეამავალმა უთხრა: „არ მოეშვა მარხვას, ეს შეუდარებელი და მნიშვნელოვანი ლვთისმსახურებაა, რომელიც არაფერს შეედრება“. შეამავალი მიუთითებდა საპურის მნიშვნელობაზე და ამბობდა: „საპურის საჭმელში დამალულია წყალობა. თქვენგან ის შეასრულებს საპურს, ვინც დალევს

ერთ ყლუა წყალს მაინც“...

მარხვა რამაზნის თვეში – ესაა იმის სასწავლებელი სკოლა, რომ ნებადართულიც კი მინიმუმით უნდა გამოვიყენოთ. ეს ისეთი მდგომარეობაა, რომელიც პრაქტიკით გვაძლევს ჩვენ იმის ცოდნას, თუ როგორი სიფრთხილით განვერიდოთ აკრძალულსა და საეჭვოს. მარხვის ადმზრდელობით როლზე პოეტი – სუფია ჯალალედინ რუმი ასე ხატოვნად წერდა: „მარხვა ამბობს: ო, ალლაჰმ ამ კაცს ნებადართულიც კი არ უჭამია, რადგან ასრულებდა შენს ნებას. როცა სწყუროდა, ის წყალს არ ლევდა. მან როგორ უნდა გაუწოდოს ხელები ცოდვიანს“. მარხვა – ეს ის არის, რაც ჩაკეტავს საპყრობილები ჩვენი ვნებების ცხოველს და აიყვანს კონტროლზე, და ამრიგად შექმნის გარემოებას, რომლის დროსაც კიდევ უფრო მეაფიოდ გამოჩნდება ჭეშმარიტი ადამიანის ნიშნები: კეთილშობილება, მოწყალება, თანაგრძნობა, გულუხვობა, პატიების საჭიროება; ის თვისებები, რომლებიც არის ადამიანში, მაგრამ ზოგჯერ შეიძლება იმყოფებოდეს მოუთხოვნელად ბუნების სიღრმეში. მარხვა – ეს სულიერი დისციპლინაა, რომელიც აღმოაჩენს ადამიანში ყოველივე კარგს. მარხვა – ესაა სულიერი ზრდის სამოწყალო სკოლა, სადაც ის ეხმარება წყალობების ფასის შეგნებას, რომელიც არის ადამიანში, აღვიძებს მადლიერების გრძნობას, იმის მდგომარეობის მიხვედრას, ვინც ფლობს მცირე ან არასაკმარის წილს. მუსლიმანი მარხვის დახმარებით დგება სამოღვაწეო ასპარეზზე და მზად არის დაეხმაროს და მხარი დაუჭიროს სხვას. მარხვა აწყნარებს პატივმოყვარეობისა და მისწრაფებების ქარიშხალს, ამტკიცებს და ავითარებს მოთმინების შესაძლებლობას და კიდევ მრავალ დირსებას, რომლებსაც ფლობს ადამიანი და შეიძლება თვითონაც ვერ ხვდებოდეს ამას.

ხოლო რაც სულიერად ზრდის ადამიანს მარხვისას, ის განცდებია, რომლებიც მარხვის გატარებით მიდის მუსლიმანამდე.

იმ ზომით, რამდენად შეუძლია ადამიანს წინ აღუდგეს ამ განსაცდელს, რამდენად მიუახლოვდება ის მარხვის წყალობის გაგებასა და განცდებს.

ერთ-ერთ ასეთ განსაცდელსა და მისი გადალახვის მეთოდზე პადისში ნათქვამია: „დაე, არც ერთმა თქვენგანმა, მარხვის დაცვის მდგომარეობაში, არ წარმოთქვას ცუდი (შეუფერებელი) სიტყვები, არავისთან შევიდეს კამათსა და დავაში. თუკი ვინმე მას (მარხულს) დაატეხს ლანძღვას ან შეუკავებლობას, უნდა თქვას: „მე დღეს მარხული ვარ, ან ვიცავ მარხვას“ (ბჯარი, „საუზ“, 9).

ალი გვირჩევდა: ნუ შეეცდები უპასუხო დამამცირებელ სიტყვებზე, იმიტომ რომ, მას, ვინც ერთხელ წარმოთქვა მსგავსი რომ, თადარიგში ალბათ ექნება მსგავსი ხარაჭურის გროვა. ის გიპასუხებს უფრო უარესი უშვერობით. ჯალალედინ რუმი წერდა: „უმეცრის გვერდით იყავი მდუმარე, როგორც წიგნი“.

ამრიგად, მარხვამ უნდა ჩაიაროს დრმა სულიერების აგმოსფეროში, განცალკევებით ყოველგვარი უშვერობისგან, ფაქტზად და ესთეტიკურად. მარხულობა – არ ნიშნავს შიმშილობას. ნამდვილი მარხვა ისაა, როცა სხეულის ყველა ორგანო ჩამოშორებულია პარამსა და საეჭვოს, ადამიანი შეგნებულად მართავს თავის ნაფსს და არა ნაფსი ადამიანს.

შუამავლის გათავისუფლებული მონაუბაიდა ყვებოდა ორი ქალის ისტორიას, რომლებიც მარხულობდნენ. სადილის შედეგ ვიღაც მივიდა შუამავალთან და უთხრა: „ო, ალლაჰმ ას შუამავალო, აქვე შორიახლოს ორი ქალი მარხულობს. ალბათ ისინი მოგვდებიან წყურვილით. თუკი თქვენ ნებას დართავთ, ისინი შეწყვეტდნენ მარხვას. ამ სიტყვებზე შუამავალი შეტრიალდა და არაფერი უპასუხა. მოსულმა ადამიანმა ისევ გაიმეორა თავისი სიტყვები და დაამატა: „ო, ალლაჰმ ას შუამავალო, ვფიცავ უზენაესს, ისინი შეიძლება მოკვდნენ“. შუამავალმა თქვა:

„დაუძახე მათ!“ როცა ქალები მოვიდნენ, შუამავალმა სთხოვა მოეტანათ ვარცლი, შემდეგ ის ერთ-ერთ ქალს გაუწოდა და უთხრა: „გაითავისუფლე მუცელი მისგან, რაც გაქვს შიგნით“. ქალს ამოაღებინა. ვარცლი აივხო სისხლით, ჩირქითა და ხორცით. იგივე უთხრა მეორე ქალსაც. მანაც დაამატა ვარცლს სისხლი და ახალი ხორცი. ყოველივე ამის შემდეგ შუამავალმა წარმოთქვა: „ეს ქალები თავს იჭერდნენ იმისგან, რაც უზენაესმა დააწესა ჰალალად, ისინი მარხულობდნენ, მაგრამ ამასთან ერთად შეწყვიტეს მარხვა აკრძალულით – ჰარამით. ისინი იჯდნენ და ჭამდნენ ადამიანის ხორცს, ე. ი. ჭორაობდნენ“ (აპთად 5,451, ხაიხამი, 3,171).

ამ ჰადისით ირკვევა, რომ მარხულებისათვის ერთნაირად მნიშვნელოვანია გაუფრთხილდნენ იმას, თუ რას გზავნიან ჰირში და რას გადმოსცემენ ენით. ჩვენი ენა კი არ უნდა იყოს ეკლიანი, რომელიც ესობა გულებს, არამედ უნდა იყოს სიკეთის, სითბოსა და მოფერების ენა.

იმისათვის, რათა ჭეშმარიტად და ბარაქიანად გაატარო რამაზნის დრო, უნდა იყო გულის მფლობელი, რაც დაფუძნებულია ყურანის ჭეშმარიტებაზე და გქონდეს მღიმარი სახე, რომელიც განასახიერებს ისლამს.

განსაკუთრებით ფასობს წმინდა რამაზანში იხლასი (გულწრფელობა), რომელიც არის სულიერი წყალობა. უნდა გვახსოვდეს, რომ ნამდვილად გულწრფელობა ახერხებს დვთისმსახურებს სრულყოფას, გულის გასუფთავებასა და დაფიქრებას. ოუკი ადამიანი შორს დგას გულწრფელობიდან ყველა მისი მსახურება შორს დარჩება და დაჯილდოებისგან. ჰადისში ნათქვამია: „ო, რამდენი მარხულია, ვისაც შიმშილის გარდა არაფერი შერჩება! დამეში რამდენი ნამაზის (თარავის და თეპჯუდის) შემსრულებელია, ვინც შეწყვიტა ძილი და ვერაფერი გამოიმუშავა“ (იბბ მაჯა,, საიმ“, 21). ქმედებებს, რომლებსაც არ მიჰყავს უზენაესის კმაყოფილებამდე და რომლებიც არ შეიძლება როგორც ბედნიერების

საგანძურის გამოსაყენებლად განკითხვის დღეს, მიჰყავს ადამიანი იქამდე, რომ ის საფრთხის ქვეშ აყენებს მარადიული ბედნიერების შესაძლებლობას. შუამავალი მუპამედი ამბობდა: „როცა ადამიანი გარდაიცვლება, ის დაინახავს თავის ნამაზს სასოფლოან, ზექათს – მარჯვნივ, ხოლო მარხვას – მარცხნივ“ (აისამი, 3, 51). ასეთია მორწმუნის ცხოვრება, რომელმაც კეთილი ქმედებებით გაილამაზა თავისი მარადიული სიცოცხლე და უნდა საკუთარი თავისოფას დიდ შანსად ჩაითვალოს მარხვის შესრულების შესაძლებლობა და სხვა დვოისმსახურებები, რომლებიც იჭერენ ჩვენი ცხოვრების უმნიშვნელო ნაწილს და რომლებიც არც ისე მეტად გვზღვდავს ჩვენ ამქვეყნიური ცხოვრების სიამოვნებისგან, მაგრამ, სახელდობრ, მათი შესრულებით ადამიანისოფას შეპირებულია სამოთხე და სხვა წყალობები. ჩვენ კი ჩვენი მსახურებით შევეცადოთ დირსეულად გამოვიყენოთ კეთილდღეობისა და მარადიული ბედნიერების შესაძლებლობები.

ყადირის დამე

ბედისწერის დამე – ეს ერთ-ერთი მდიდარი სულიერი საგანძურთაგანია უზენაესის მიერ ნაჩუქარი მუპამედის მიმდევრებისათვის. მის დიდებულებასა და ძლევამოსილებაზე, ფასესა და მნიშვნელობაზე იტყობინება სასიკეთო ამბავს ყურანის განსაკუთრებული სურა და მრავალი პადისი. ჩვენი მბრძანებელი ამ დამის დიდებულებაზე ასე ამბობს: „კეშმარიტად, ჩვენ გარდოვავლინეთ ის ბედისწერის დამეს. საიდან გეცოდინებოდა შენ, რა არის ყადირის დამე? ყადირის დამე უკეთესია ათას თვეზე. ამ (დამეს) ჩამოდიან ანგელოზები და სული (ე. ი. ჯებრაილი) მათი მბრძანებლის ნებართვით, რათა შეასრულონ (მისი) ბრძანებები (ამ წლისათვის). (ამ დამეს) მოკითხვის სალაში (მორწმუნებს ანგელოზებისგან) გადაცემათ (თვით) განთიადის დადგომამდე“ (ხურა „აღ-ყადრ“, 97/1-5). ყადირის

დამე განათებულია ყურანის გარდმოვლენით. ამ დამეს ანგელოზების ნაკადები ჯებრაილის მეთაურობით დაეშვება დედამიწაზე და აავსებს მას სიმშვიდის სურნელებით. ეს დამე – ალლაჰის წყალობაა, როცა მორწმუნება სულებს ურიგდებათ სალაში მრავალი ანგელოზის მხრიდან; მოედინება პატიება და წყალობა მათთვის, ვინც მიმართავს უზენაესს ლოცვებითა და მოთხოვნებით, შეწყალებისა და პატიებისათვის. ეს დამე სავსეა ბარაჟითა და ფეიზით (სიუხვე). იგი ათას დამეზე მადლიანია. ვინ იცის კიდევ რამდენი საიდუმლოა დაფარული ამ დამეში? შუამავალი პირადად თვითონ ეძებდა ამ დამეს წმინდა რამაზნის დამეებში, და მან ბრძანა მოექებნათ ის მის თანამიმდევრებებსაც? ...

იმაში, რაც ინახება საიდუმლოდ ყადირის დამის გამოჩენის დრო, რომელიც 83 წელზეც მადლიანია, არის განსაკუთრებული აზრი. პადისების განსჯით, ლაილათილ-ყადრი საჭიროა მოიქებნოს რამაზნის თვის უკანასკნელ ათ დამეში და განსაკუთრებით ოცდამეშვიდე დამეს. მაგრამ, ეს არ ნიშნავს, რომ ეს დამე მოდის ზუსტად ამ რიცხვებში.

როგორც არ უნდა იყოს, მუსლიმანი უნდა ცდილობდეს მოაწყოს თავისი ცხოვრება ისე, რომ ის შეესაბამებოდეს შემდეგი გამონათქვამის აზრს: „მორწმუნებ უნდა დაინახოს ყოველ შემხვედრში ხიზირი (დალეკისსელამ), ხოლო ყოველ დამეში – „ლაილათულ-ყადრი“.

რამაზან ბაირამი

რამაზან – ბაირამის დღეები თუ დამეები სავსეა რწმუნისა და სულიერების, დახვეწილობისა და აღქმის შესაძლებლობის მქონე შუქით. პადისში ნათქვამია: „ვინც ასრულებენ დვოისმსახურებას რამაზნისა და ყურბან ბაირამის დღესასწაულის დამეებში, მხრილოდ ალლაჰისგან ჯილდოს მოლოდინში, იმ დღეს, როცა მოკვდება ყველა გული დარჩება

ცოცხალი“ (იბნ მაჯა, სიაშ, 68).

დღესასწაული – ეს დალოცვილი დღეა, როცა ამ წარმავალ წუთისოფელში მორწმუნებს აქვს შესაძლებლობა იცხოვროს იმ სიხარულის ნაწილით, რომელიც მას მოელის მომავალ ცხოვრებაში, როცა ის წარსდგება უზენაესის წინაშე ამქვეყნიურ ცხოვრებაში დგომისმოშობის გამოცდის ჩაბარების შემდეგ. ჭეშმარიტი დღესასწაულია მაშინ, როცა უზენაესი კმაყოფილია ჩვენით. მისი კმაყოფილება რომ მივიღოთ, განსაკუთრებით ამ დღესასწაულის დღეებში საჭიროა განსაკუთრებული გულწრფელი მზრუნველობით გარშემოვავლოთ მარტოხელებს, ობლებს, გაჭირვებულებს, უბედურებს, უმწეოებს, რათა ჩვენ თვითონ შევძლოთ დავიმსახუროთ უზენაესის წყალობა და დალოცვა. პადისში ნათქვამია: „გამოავლინეთ მათთვის, ვინც დედამიწაზეა, სათხოება, რათა მათ, ვინც ზეცაშია, გამოავლინონ წყალობა თქვენ მიმართ“ (აბუ ლაჟდი, „აღაბ“, 58). უნდა გვახსოვდეს, რომ ზეიმები უქმე დღეები არ არის. არამედ დღეებია, როცა აუცილებელია ოჯახური კვანძების გაფართოება, ნათესავების მონახულება, სასაფლაოების მოვლა და ჩვენი ახლობლების გახსენება, რომლებიც წასული არიან სხვა სამყაროში, ვიკითხოთ მათთვის ყურანი; შევხვდეთ თანამორწმუნებს, გავიმყაროთ ჩვენი ცოდნა ისლამში, გავუმასპინძლდეთ სტუმრებს, გავახაროთ საჩუქრებით შეილები და მშობლები.

***

ამრიგად, რამაზანი და უურანი – ორი აღმზრდელია, რომლებიც ჩვენს გვერდითა მთელი სიცოცხლე. იყო მუსლიმანი – ნიშნავს გაიგო, რომ არა მარტო რამაზანი უნდა იყოს დრო ადამიანის საუკეთესო თვისების გამოვლენისა, არამედ ასეთი უნდა იყოს ადამიანის მთელი ცხოვრება. მუსლიმანის ცხოვრება უნდა მიმდინარეობდეს დგომისმოშიშობისა და დგომისმ-

უადირის დამე განათებულია უურანის გარდომოვლენით. ამ დამეს ანგელოზების წაკადები ჯერადაც მეთაურობით დაეშება დედამიწაზე და აავსებს მას სიმშვიდის სურნელებით.

სახურების მდგომარეობაში. როგორც ამბობდა იმამი შარანი: „რამაზნის თვეს აქვს განსაკუთრებული დაფასება, რაც სხვა თვეებს არა აქვს. ის, რომ უზენაესმა ეს თვე მთვარის კალენდარში მოათავსა, ნიშნავს, რომ ბარაქა და ფეიზი (სიუხვე), რომლებიც აქვს ამ თვეს გადაესხმება კველა დანარჩენ თვეს“.

უურანი იქნა გარდმოვლენილი რამაზანში იმისათვის, რათა მუსლიმანებს შეძლებოდათ მუდმივად ეცხოვრათ რამაზნის თვის ატმოსფეროში – განსაკუთრებული სიფაქიზისა და ზნეობის ზონაში. ჭეშმარიტი დღესასწაული კი ის არის, როცა მიიღებ უზენაესის კმაყოფილებას და წარსდგები მის წინაშე პირნათელი. უნდა გვახსოვდეს, რომ რამაზანი არის დგომისმოშიშობის სკოლა.

დაე, მიიღოს უზენაესმა ჩვენი კეთილი ქმედებები და გვიქციოს რამაზნის მშვენიერი თვე წყალობებისა და პატიების სეზონად. დაე, გვარგუნოს ნასიბი (ბოძება) ამ რამაზანსა და მომდევნო წლის რამაზანსაც შევხვდეთ გულწრფელად, ფაქიზი ფიქრებით და გავატაროთ ჩვენი ცხოვრება ისევე ფრთხილად და ყურადღებით, ლირსეულად, ლამაზად და კეთილგანწყობილებით, როგორც ჩვენ კცდილობთ გავაკეთოთ ეს რამაზნის თვეში.

დაე, ჩვენ მიერ ლირსეულად გატარებული რამაზანი იქცეს მიზეზად და საბაბად იმისა, რომ კეთილდღეობა, მშვიდობა, მატერიალური და სულიერი წყალობები მიეცეს დედამიწას!

ამინ!

თარგმნა: გიორგი ბოლქვაძემ

„მარტინი მომინების ნახევარია.“ (პატივი)

მ ა მ ა ზ ლ ი ს ჩ ა მ ა ზ ა ნ ი

ყოველწლიურად, რამაზნის თვეში, ყველა მუსლიმანი ვალდებულია დაიცვას მარხვა. ეს ღვთისმსახურება ფარმად იქცა ჯერ კიდევ პიჯრით მეორე წელს. შუამაგლობაში ერთად ამ თვეში ცხრა წლის განმავლობაში მარხულობდა ასხაბ ალქირამი და სხვა თანამიმდევრები. იმ ეპოქას მიღებულია ეწოდოს „საადათ ალასრი“ – საუკეთესო დრო თავგანწირვისა და მაღალი სულიერი აღმავლობისათვის. სამემკვიდრეოდ პირველი რამაზნებიდან ჩვენ შემოგვრჩა შუამავალ მუჰამმედის მრავალი სასარგებლო დარიგება.

განვიხილოთ ზოგიერთი მათგანი:

მზადება რამაზნისათვის

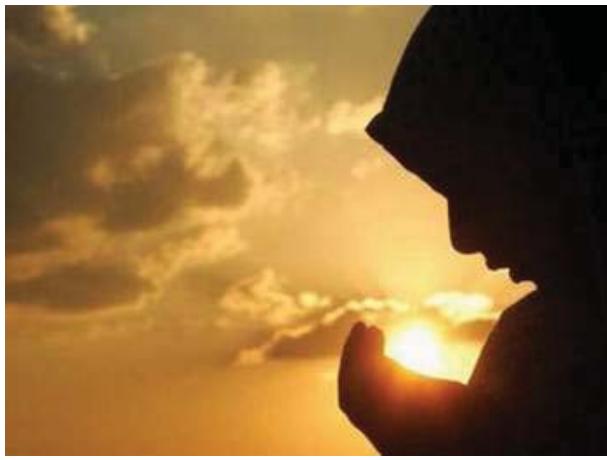
რამაზნის დაწყებამდე ორი წინამავალი თვის რაჯაბისა და შაბანის განმავლობაში ალლაპის შუამავალი ატარებდა სპეციალურ საუბრებსა და დარიგებებს მარხვისათვის მოსამზადებლად. იბნ ჰაბბანი და სალმან ფარისი გადმოგვცემენ, რომ შუამავალმა შაბანის ბოლო დღეს დამრიგებლური ხუთბის (ქადაგების) კითხვისას თქვა: „ხალხ! თქვენ დაგრავს დიდი და დალოცვილი თვე, თვე, რომელშიც არის დამე „ლაილათულ – ყადრი“ ათას თვეზე საუკეთესო, თვე,

რომელშიც ალლაპიმა ბრძანა ემარხულათ დღე-დამის ნათელ დროს, გამოაცხადა ის ფარმად (აუცილებელ შესასრულებლად), ხოლო დამით – შეესრულებინათ ნაფილი (სასარგებლო დამატებითი ლოცვები) და თარავი (რამაზნის თვის სპეციალური ლოცვა). ვინც ამ თვეში მიუახლოვდება ალლაპის სასიკეთო საქმეების კეთებით, ის ჩაეთვლება მსგავსად სხვა თვეებში შესრულებული ფარმისა, ხოლო ამ თვეში შესრულებული ფარმი იქნება მსგავსი სხვა თვეებში შესრულებული 20 ფარმისა. ეს მოთმინების თვეა. ხოლო მოთმინების ჯილდო სამოთხეა.“ (იმანი მუნზირი, ათ-თართიბი, 2/94).

უბადა ბინ სამითი ასევე გადმოგვცემს რომ, როცა დადგა რამაზანი, ერთ-ერთ დღეს მუჰამმედმა თქვა: „აი, მოვიდა დალოცვილი რამაზნის თვე, რომელმაც მოგიტანა ალლაპის წყალობა. ამ თვეში ეშეება დედამიწაზე მრავალი სიკეთე, შეინდება ცოდვები, მიიღება ვედრებები. თუკი ალლაპი დაინახავს თქვენს ლტოლვას ღვთისმსახურებისკენ, განგადიდებს თქვენ თავის ანგელოზებში. ეს ისეთი ღვთისმსახურებაა, რომლითაც თქვენ შეიყვარებთ ალლაპის. ხოლო თუკი ვინმეს მოელის უბედურება, ალლაპის წყალობით, თქვენ მას აიცდენთ.“ (იმამი მუნზირი, ათ-თართიბი, 2/96).

აბუ ჰურაირადან ჩვენამდე მოადწია ალლაპის შუამავლისგან გაგონილმა შემდეგმა თქმულებამ: „ჩვენთან მოვიდა დალოცვილი რამაზნის თვე. ამ თვეში უდიდესმა ალლაპიმა მარხვა აქცია თქვენთვის აუცილებლად. ამ თვეში ისხნება ცის (რათა განიმტკიცოთ რწმენა) და იკეტება ჯოჯოხეთის კარები. არ არის დაშვებული სამოქმედოდ არც ერთი ბოროტება, ძალით წყდება ეშმაკების ჯაჭვი. ამ თვეში არის ალლაპის კუთვნილი ერთი ისეთი დამე, რომელიც ათას სხვა დამეზე უკეთესია. ვინც ამ დამეს მოასწრებს კარგ საქმეებს, ჭეშმარიტად, (დიდ წყალობას) დაიმსახ-

ურებს.“ (ნახაი, საუმ, 2079, ბუკარი, საუმ, 1765–1766, მუსლიმი, საუმ, 1793).

საპურის სიკეთე

შუამავალი მუპამმედი დაუინებით ურჩევდა თავის თანამიმდევრებს გამოეღიძათ საპურზე – საჭმლის მიღების დროს განთიადის მოღწევამდე. ამ თემაზე არსებობს მრავალი პადისი, კერძოდ, შემდეგი: „საპურის საჭმელში დაფარულია წყალობა. საპურს თქვენგან ის შეასრულებს, ვინც დალევს ერთ ყლუპ წყალს მაინც. ალლაჰი უწყალობებს გამოღვიძებულებს და საჭმლისა და წყლის მიმღებებს, ხოლო ანგელოზები მოითხოვნ მისთვის პატიებას“ (ამჟღ ბინ პანბალი, მუსლიმი, 3/44).

მსახურება რამაზანში

რამაზანი – ახირეთის (იმქვეუნიური) ბაზრობაა, რომელიც უახლოვდება მარადიულ სამყაროს, სადაც უველა ვაჭრობა ხდება ზომიერად. რამაზანის მოსვლით ალლაჰის შუამავალი იმყოფებოდა დრმალოცვის მდგომარეობაში, ზრდიდა ნამაზების რაოდენობას, უფრო ხანგრძლივად ასრულებდა ზიქრებს – ალლაჰის ხსენებას – ყურანის ფორმულების მიხედვით და ბევრს კითხულობდა ყურანს. ამ წმინდა თვის უკანასკნელ ათ დღეს ზრდიდა მსახურების სხვადასხვა სახეებს.

შუამავლის თანამიმდევრების ცნობით, ალლაჰის შუამავალი უღელა რამაზანში,

განსაზღვრულ დამეს, ხვდებოდა ჯებრაილს და ისინი რიგრიგობით კითხულობდნენ ყურანს.

განსაკუთრებული ხელგაშლილობა და სათნოება

ალლაჰის შუამავალს თანამიმდევრები იცნობდნენ როგორც ხალხისგან გამორჩეულ უველაზე ხელგაშლილ და საუკეთესო ადამიანს. მისი მაგალითით მარტვის თვეში თითოეულმა მუსლიმანმა უნდა ეცადოს გამოავლინოს რაც შეიძლება მეტი გულუხვობა და სათნოება. ალლაჰის შუამავლის ბიძაშვილი იბნ აბასი გადმოგცემს: „ალლაჰის შუამავალი თავისი თვისებებით იყო ხალხთაგან უველაზე ხელგაშლილი და მოწყალე. განსაკუთრებით ძლიერად მათ ამჟღავნებდა მარხვის თვეში. უღელა თვეში ჯებრაილი ხვდებოდა შუამავალს და იყო მის გვერდით მთელი თვის განმავლობაში. ასეთი შეხვედრების დროს ალლაჰის შუამავალი იყო უფრო სათნო, ვიდრე მსუბუქი ნიავი.“ (მუსლიმი, ფადაილი, 50).

იფთრის წესები

შუამავალ მუპამმედის პირის ხსნა – იფთარი – სულ არ ჰგავდა ჩვენსას, არ იყო სავსე სხვადასხვა სიაშკარავით. მთელი თავისი სიცოცხლის განმავლობაში ის არასდროს გამბდარა სრულად. ამ საბაბით შუამავლის მეუღლე აიშა ამბობს შემდეგს: „ალლაჰის შუამავლის სიკეთების შემდეგ, პირველი უბედურება, რომელიც დაატყედება თავს მუსლიმობას, იქნება ღორმუცელობა.“

იფთართან დაკავშირებით ენესი გვიყვება, რომ „ალლაჰის შუამავალი საღამოს ლოცვის შესრულებამდე პირს იხსნიდა რამდენიმე ახალი ფინიკით, ხოლო როცა ახალს ვერ იპოვნიდა, იხსნიდა ხმელით, როცა ხმელსაც ვერ იპოვნიდა, ლევდა რამდენიმე ყლუპ წყალს.“ (აბუ დაუდი, საუმი 22, 2556; თირმიზი, საუმი, 10).

მუაზ იბნ ზუხრა ამატებს: „ჩემთან მოსვლისას ალლაჰის შუამავალი იყ-

თარს იწყებდა ასეთი დუიო (ვედრება) ალლაპისადმი: „ალლაპუმე ლექე სუმთუ კე ალა რიზეიქე იფთართუ.“ (ო, ალლაპ, შენი ხათრისთვის გმარხულობ და შენი მოცემული საკვებით პირს ვიხსნი)“ (აბუ დაუდი, ხაუმი 22).

მარჯან ბინ სალიმისა და იბნ უმარის ცნობით „ალლაპის შუამავალი მარხვის დაწყებისას ამბობდა: „ალლაპის ნებით ჩაქრება წყურვილი, ვენები აივსება მაცოცხლებელი სისხლით და დაიწერება მადლი.“ (აბუ დაუდი, ხაუმი, 22).

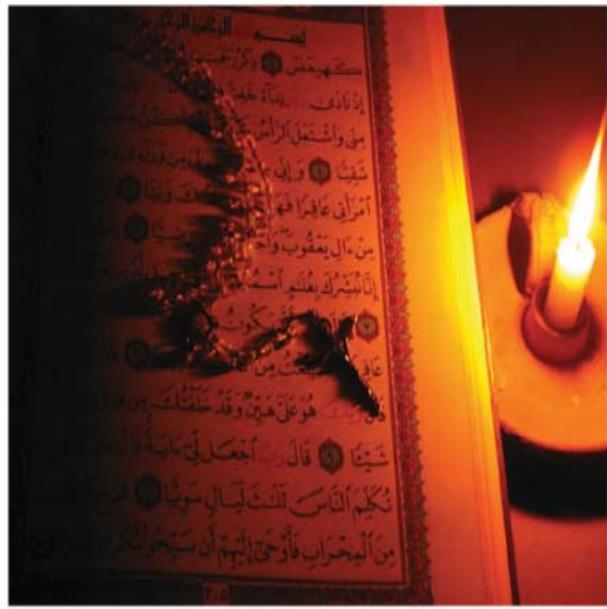
თარავის ლოცვა

ალლაპის შუამავალი თარავის ნა - მაზსს თვლიდა საუკეთესო საჩუქრად, მუსლიმანების წარმატებად და ყოველთვის გვირჩევდა მის შესრულებას. ამ ოქმაზე არსებობს ასეთი ჰადისი: „მას, ვინც შეასრულებს თარავის ნამაზს ალლაპის ჯილდოს იმედით, ეპატიება წარსული ცოდვები“ (რიად-უს-სალიხინი, 2/463).

ალლაპის შუამავლის დროს თარავის ნამაზები არ სრულდებოდა მეჩეთში. მხოლოდ რამდენიმეჯერ ეს ლოცვა შეასრულა მან თავის თანამიმდევრებთან ერთად. რამდენიმე ხნის გასვლის შემდეგ, ომარის მმართველობის დროს, შუამავლის სუნნეთიდან გამომდინარე, მუსლიმანები მივიღნენ იჯთიპათამდე (ერთიანი გადაწყვეტილება): შეესრულებინათ თარავის ნამაზები ჯამაათით მეჩეთში.

ითიქაფი

ითიქაფი – ესაა მეჩეთის ტერიტორიაზე მისვლა გარკვეული წესების დაცვით, რაც არის შუამავალ მუპამედის სუნნეთი, რომელიც უნდა შესრულდეს რამაზნის თვეში. იმაზე, თუ როგორ აკეთებდა ამას შუამავალი მუპამედი, დაწვრილებით გიყვება აიშა: „რამაზნის ბოლო ათი დღის დადგომისას, ალლაპის შუამავალი დამეებს ატარებდა დვთისმსახურებაში, ასევე ადვიძებდა სხვა ხალხს, თავის ოჯახს და სხვა დროსთან შედარებით, აძლევდა მსახურებას მეტ მნიშვნელობას, რაშიც ამჟღავნებდა დიდ გულმოდგინე-

ბას.“ (მუსლიმი, ითიქაფი, 7) და კიდევ ამატებს: „გარდაცვალებამდე ალლაპის შუამავალი რამაზნის ბოლო ათ დღეს შედიოდა ითიქაფის მდგომარეობაში და ამბობდა: „ექვებეთ რამაზნის ბოლო ათ დღეში დამე „ლაილათ-ულ-ყადრი.“ ალლაპის შუამავლის შემდეგ მისი მეუდლეები შედიოდნენ ითიქაფის მდგომარეობაში.“ (ბუბარი, ფფლიუ ლაილათ-ულ-ყადრ, 3, ითიქაფ, 1, 14; მუსლიმი, ითიქაფ, 5, 112; მუგათთა, ითიქაფ, 7, 1, 316; თირმიზი, ხაუმი, 71, 790; ნასაი, მასაჯიდი, 18, 2, 44; აბუ დაუდი, ხიამი, 77, 2462, 2464; იბნ მაჯა, ხიამი, 59, 1771).

შუამავლის ითიქაფის შესახებ აბუ ჭურაირა გადმოგვცემს: „ალლაპის შუამავალი ყოველ რამაზანში, ბოლო ათ დღეს შედიოდა ითიქაფში. ხოლო თავისი გარდაცვალების წელს ის შევიდა ითიქაფში ოც დღეს.“ (ბუბარი, ითიქაფი, 17; აბუ დაუდი, ხაუმი, 78, 2466; იბნ მაჯა, ხიამი, 58, 1769).

რაც შეეხება ითიქაფის ღირებულებას, იბნ აბბასი გადმოგვცემს ალლაპის შუამავლის სიტყვებს: „ითიქაფის შესრულებელს ცოდვები მოხესნება და ის შეიძენს მადლს, რაც ტოლია მხოლოდ სიკეთის ქმნისა.“ (ქუთუბ – უს – ხითთა მუსარი, 6512).

თარგმნა: ამირან პაპიძემ

„კარგი ზნობის ადამიანი საჩოგადოებაში საუკეთესოა.“ (პატივი)

ისლამური ყოფასცების ნორმები ყოველდღიურ ცხოვრებაში რობორ მოვისცეთ სახლში შესვლისა და გამოსვლისას

ისლამში არის მრავალი ადაბი (წეს - ზეცულება) და ზნეობრიობა, რომელიც აღწერს ადამიანის ცხოვრების ყველა სფეროს მისი სქესისა და ასაკის მიუხედავად. ისლამი მოუწოდებს მიჰყვნენ ამ წესებს მუსლიმანი პიროვნების ჰარმონიული განვითარებისა და ხალხთა შორის ურთიერთობის გაუმჯობესებისათვის. უეჭველია, ადაბებისა და ზნეობრიობით საკუთარი სულის გალამაზება აუმჯობესებს მუსლიმანის ხასიათს, აძლიერებს მის დადებით მხარეებს, სასიამოვნოა ასეთ ადამიანებთან საუბარი.

ადაბი, რის შესახებაც იქნება საუბარი, შუალედურია რელიგიის არსესა და მიზნებს შორის. მოცემულ შემთხვევაში სიტყვა „ადაბი“ გამოიყენება არა იმ მნიშვნელობით, რომ ხალხი თავისუფალია თავისი სურვილებით მისდიოს მას, არ

მიუთითებს განსაზღვრული მოქმედების უპირატესობას, პირიქით, მკაფიოდ ადასტურებს მუსლიმანური კულტურის წესებს. ზოგიერთი ადაბი მოგვეჩვენება ჩვენ უბრალოდ და ცხადად, მაგრამ მაინც აქვს მნიშვნელობა ერთხელ კიდევ მოვიხსენიოთ ისინი. ბევრი ადამიანი შეცდომას უშვებს მარტივ სიტუაციებში, რითაც თავის მხრივ ზიანს აქენებს ისლამის ზნეობას, რომელიც განსაზღვრების მიხედვით უნდა იყოს მშვენიერი და სრულყოფილი. ამის შესახებ, ალლაჰის შუამაგალი თანამიმდევრებს, რომლებიც ემზადებოდნენ მგზავრობისათვის, აფრთხილებდა შემდეგი სიტყვებით: „ჰეშმარიტად, თქვენ (მალე) მიხვალთ თქვენს ძმებთან, ასე რომ, მოიყვანეთ თქვენი ტანსაცმელი წესრიგში და უნაგირი მწყობრში, რომ თქვენი სიფაქიზე თვალებში მოსახვედრი იყოს, რად-

განაც ალლაპს არ უყვარს უწესრიგო და ცუდი ადამიანები!“ ამრიგად, პირველ რიგში, მუსლიმანი უნდა გამოიჩეოდეს ტანსაცმლის სისუფთავით, დაპარაკისას დელიკატურობით და აკურატულობით.

◆ სახლიდან გამოსვლისას არ არის საჭირო გამოიჯახუნო კარგი ან დაუშვა, რომ თავისით ძლიერად დაიხუროს, იმიტომ რომ ეს ეწინააღმდეგება გულისხმიერებას, რომელსაც უნდა ფლობდეს მუსლიმანი, რომელიც უფრთხილდება ისლამის დადგენილებებს. საჭიროა შევაკავოთ კარი დახურვისას.

◆ სახლში შესვლისა და გამოსვლისას უმჯობესია ყველა დამსწრეს მიმართო სიტყვებით: „ესსელამუ ალეიქუმ ვე რეჰმეთულლაპი ვე ბერექათუ.“ მისალმების სარგებლობა აგულიანებდა შეამავალს (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ), რომელმაც ენესს უთხრა: ო, შვილო, როდესაც შედიხარ შენს ოჯახში, მაშინვე მიესალმე, ამით იქნება სიკეთე შენოვის და შენი ოჯახისთვის.“

◆ თუკი მუსლიმანს მოუწევს სახლში მოულოდნელად მისვლა, მაშინ ის ვალდებულია რაღაცნაირი გულისხმიერი სახით გააფრთხილოს შინაურები ამის შესახებ, რათა არ დაემსგავსოს ნაკლოვანებების მძებნელ ხალხს, ან მსურველს, სხვები აღმოაჩინოს მოულოდნელობაში. აბდულლაპ ბ. აქმედ ბ. ჰანბალი ყვებოდა: „როდესაც მამაჩემი ბრუნდებოდა მეჩეთიდან, ის გვამცნობდა მისი მოსვლის შესახებ იმით, რომ მიზანმიმართულად სიარულისას გამოსცემდა ხმაურს ან ახველებდა.“ შეამავალი ამბობდა: „თუკი რომელიმე თქვენებანი დიდი ხანია არ იმყოფებოდა სახლში, მაშინ, დაე, ნუ დაბრუნდება სახლში შეადამისას.“

თუკი სახლში ოჯახის წევრები იმყოფებიან ერთ ოთახში, მაშინ შემსვლელმა უნდა ითხოვოს ნებართვა. ეს წესი ვრცელდება ყველაზე – დიდებსა და პატარებზე.

აი, ასე ამბობდა იმამი მალიქი ამის შესახებ თავისი ჰადისების კრებულში

„მუვათთა“ (ქითაბულ-ისტიგან, გვ. 293). ათა ბ. იასარის სიტყვებიდან: „ერთ - ერთი ადამიანი შეეკითხა შუამავალს:

„საჭიროა თუ არა სთხოვო ნებართვა დედას, ვიდრე მოინახულებდე მას?“ „დიახ. მონახულებამდე სთხოვე მას ნებართვა,“ – უპასუხა შუამავალმა (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) ადამიანმა თქვა: „მაგრამ მე ვცხოვრობ მასთან ერთად ერთ სახლში!“ შუამავალმა (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) უპასუხა: „სთხოვე მას ნებართვა!“ ადამიანმა კვლავ თქვა: „მაგრამ მე მას ვემსახურები!“ შუამავალმა (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) უპასუხა: „სთხოვე ნებართვა!“ შენ ხომ არ გსურს ის ნახო შეუფერებელ მდგომარეობაში?“ ადამიანმა უპასუხა: „არა!“, რაზეც შეამავალმა (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) უთხრა: „ასეთ შემთხვევაში, სთხოვე ნებართვა შესასვლელად.“

ნაფი ყვებოდა წესრიგზე იბნ უმარის სახლში: „იბნ უმარი თავის ზრდასრულ ასაკს მიღწეულ შვილებს მიუჩენდა ცალკე ოთახს და მათ არ შეეძლოთ მამის ოთახში შესვლა ნებართვის გარეშე.“

◆ როდესაც მუსლიმანი მიდის ნათესავთან, მეგობრებთან ან ნაცნობებთან, კარებზე ფრთხილად უნდა დააკაკუნოს, რათა მხოლოდ აცნობოს თავისი მოსვლის შესახებ და არ დაემსგავსოს უხეშებს, რომლებიც არღვევენ კულტურის ყველა წესს თავიანთი ძლიერი და ხმამაღლი კაკუნით.

აქმედ ბინ ჰანბალთან შეკითხვით მისულმა ერთმა ქალმა ჩვეულებრივზე ცოტაოდენ ძლიერად დააკაკუნა. მასთან გამოსულმა აქმედმა უთხრა: „ასე აკაკუნებები ისინი, ვინც არ მოდიან სიკეთით.“

თანამიმდევრები შეამავლის (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) კარებზე აკაკუნებდნენ თითების წვერებით (ბუჟარი, „ადაბულ მუფრად“).

შეამავალმა (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) თქვა: „ქეშმარიტად, თავაზიანობა, რაშიც არ უნდა გამოიხატებოდეს, ადამიანს ალამაზებს, ხოლო მისი უარყოფა,

რაშიც არ უნდა გამოიხატებოდეს, ჭეშმარიტად აუშნოებს.“

კარებზე უნდა დავაკაკუნოთ განსაზღვრული ინტერვალით, რომ სახლში მყოფმა მშვიდად დაასრულოს თავისი საქმე, თუკი, მაგალითად, ის დებულობს თვეპარათს, ასრულებს ლოცვას ან ჭამს. დააკაკუნებს რა კარებზე სამჯერ და იგარაუდებს, რომ მასპინძელს აქამდე უნდა გაედო, თუ ის არაფრით არ არის დაკავებული, ადამიანი უნდა წავიდეს. შეამავლმა თქვა: „ნებართვა საჭიროა ითხოვო სამჯერ და თუ შენ ნებას დაგროთავენ, მაშინ შედი, თუ არა, მაშინ გაბრუნდი უგან.“

◆ შესვლის ნებართვის მთხოვნელი პირდაპირ კარების წინ კი არ უნდა იდგეს, არამედ უნდა გაჩერდეს კარის მარცხნივ ან მარჯვნივ.

◆ თუკი კაპუნის შემდეგ კარების შიგნიდან გეპითხებიან „ვინ ხარ,“ საჭიროა დაასახელო ყველასთვის ცნობილი შენი სახელი და არ ილაპარაკო „ისა და ის,“ „ვიდაც“ ან „მე“, რადგანაც ეს არ აძლევს

სახლის პატრონს არავითარ ცნობას მოსულ ადამიანზე.

არ უნდა გავთვალოთ ისიც, რომ სახლის პატრონი იცნობს სტუმარს ხმით, ზოგი ხმები ხომ შეიძლება იყოს მსგავსი.

შეამავალი (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) უარყოფითად აფასებდა პასუხს „მე“, სახლის პატრონის შეკითხვაზე და მოსული ადამიანის სახელს, რადგანაც ასეთი პასუხი არაფერს არ გამოხატავს. ბუპარსა და მუსლიმს მოაქვთ ჯაბირ ბინ აბდულლაჰის სიტყვებით შემდეგი ჰადისი: „ერთხელ მე დავაკაკუნე ალლაჰის შეამავლის (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) კარებზე. ის შემეგითხა: ვინ ხარ? მე ვუპასუხე: „ეს მე ვარ“... ჩემი პასუხი მას არ მოეწონა.“

იმამსა და მუპადის აბუ ნუაიმს (130-219 წწ.) უყვარდა ხუმრობა. ერთხელ მასთან მივიდა კაცი და დააკაკუნა კარებზე. კითხვაზე: ვინ არის მაქ?“, კაცმა უპასუხა: „მე“. აბუ ნუაიმმა ჰკითხა: „ვინ მე?“, კაცმა თქვა: „ადამის ერთ-ერთი შვილი.“ აბუ ნუაიმინი გამოვიდა, მიესალმა მას და უთხრა: „კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება. მე კი ვფიქრობი, რომ ამ მოდგმიდან არავინ არ დარჩენილა“.

თუკი ადამიანი გაუფრთხილებლად ან დანიშნულ დროზე ადრე მიდის და თუკი მან იცის, რომ ამ შემთხვევაში სახლის პატრონისათვის მისი მიღება ძნელია, სტუმარს არ უნდა ეწყინოს მასპინძლის. ამ დროს ხომ სახლში შეიძლება უბრალოდ არ იყვნენ მზად მიიღონ მნახველები ან სტუმრები. მასპინძელს უფლება აქვს უარი უთხრას სტუმარს და ამავდროულად არ იგრძნოს თავი დამნაშავედ.

იმამი მალიქი ამბობდა: „ყველა მიზეზის შესახებ არ შეიძლება მოყოლა.“ სახელდობრ, ბევრი დვთისმეტყველი და ისლამის დიდი ადამიანი ასე ამბობდა სტუმრობის წესების შესახებ: „თუკი ვიღაცის მიღება ვერ შეძელით, მაშინ მნახველმა გაგებით უნდა მიიღოს მასპინძლის სიტუაცია და მშვიდად მოუსმინოს მას, ბოდიში მოუხადოს და დანიშნოს ორივესთვის

შეხვედრა უფრო მოსახერხებელ დროს.“

სტუმრის ქცევის წესები

სახლში შესვლის ნებართვის მოხველმა არ უნდა შეიხედოს შიგნით და სახლის აკრძალულ სათავსოებში, ეს არ-დავეს ქცევის კულტურის წესებს.

სად ბინ უბადმა თქვა: „ერთხელ, ერთი ადამიანი მივიდა შუამავალთან (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ), დადგა კარის პირდაპირ და სოხოვა შესვლაზე ნებართვა. შუამავალმა (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) უთხრა: „დადექი აი ასე!“, რომ ის არ მდგარიყო კარების პირდაპირ, არამედ – გვერდით.“ შემდეგ დაამატა: „ნებართვას ითხოვენ იმისათვის, რომ ჰქონდეს შესაძლებლობა შეხვდოს (იმას, რაც ხდება შიგნით).“ ე. ი. არა აქვს აზრი ნებართვის თხოვნას, თუ შეიხედავ სახლის შიგნით. შუამავალი (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) ამბობს: „არ არის ნებადართული სახლის შიგნით მზერა მასპინძლის ნებართვის გარეშე, თუკი ადამიანმა შეიხედა იქ, ეს იმის ტოლია, რაც შიგნით შესვლა.“

◆ მონახულებისას, სახლში შესვლისა თუ გამოსვლისას სტუმარმა არ უნდა იყუროს აქეთ-იქით და აგრეთვე არ აუწიოს ხმას. გაიხადოს ფეხსაცმელი, კულტურულად უნდა დააწყოს ისინი და არ მიმოყაროს. ფეხსაცმლის ჩაცმის წესებზე შუამავალმა (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) თქვა შემდეგი: „ფეხსაცმელი ჩაიცვით პირველად მარჯვენა ფეხზე, ხოლო გაიხადეთ მარცხენა ფეხიდან“

– დაგ, ფეხსაცმელი მარჯვენა ფეხზე იყოს იმისათვის, რომ ჩაიცვა პირველად და გაიხდება უკანასკნელად. სახლში შესვლისას საჭიროა დაათვალიერო ფეხსაცმელი და გაასუფთავო, თუკი გაჭრებით განდა გზაში.

◆ თუკი მასპინძლელმა სტუმარს უჩვენა ადგილი, სადაც ის უნდა დაჯდეს, არ არის საჭირო სხვა ადგილას დაჯდომა. საჭიროა მასპინძლის მოსმენა და მისი მორთმეულის მიღება. ადიი ბინ ჰარამი

გვიყენება თავისი გზის შესახებ მედინისაკენ, საითკენაც ის მიემგზავრებოდა, რათა შეხვედროდა შუამავალს (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) და მოედო ისლამი: „როდესაც შუამავალმა ნება დამრთო სახლში შესვლაზე, მან მე შემომთავაზა ბამბით გატენილი ტყავის ბალიში და მითხრა: „დაჯექი მასზე.“ მე ვუპასუხე: „არა, დაბრძანდით თქვენ.“ მან კი მიპასუხა: „არა, შენ!“ და თვითონ დაჯდა იატაპზე.“

ჰარიჯ ბინ ზაიდი მივიდა იბნ სირინის მოსანახულებლად. მან ის ხახა იატაპზე მჯდარი, მასთან ახლოს იყო ბალიში, მაგრამ მოინდომა მასპინძელთან ახლოს დაჯდომა და თქვა: „მე მივიღებ ყველაფერ იმას, რასაც აკეთებ შენ.“ იბნ სირინმა უპასუხა ასე: „მე არ დაგროთავ იმის ნებას, აკეთო ის, რასაც მე ვაკეთებ საკუთარ სახლში. დაჯექით იქ, სადაც საჭიროა!“

სტუმარი არ უნდა დაჯდეს მასპინძლის პირად ადგილას მისი ნებართვის გარეშე. შუამავალმა (სალლელლაპუ ალეიპი ვე სელლემ) თქვა: „დაგ, ვერავითარ შემთხვევაში ვერ გახდეს ხელქვეითი მისი იმამი, ვისი ხელქვეითიც ის არის, და დაე, მის სახლში ის ვერ დაჯდეს მასპინძლის ადგილას.“

თუკი ადამიანი მიიღეს სახლში და გააჩერეს დამით, ის არ უნდა იყურებოდეს აქეთ-იქით, მან უნდა შეხედოს მხოლოდ იმას, რაც ნებადართულია მისთვის, როგორც სტუმრის სტატუსისმქონესთვის. სტუმირის მიერ ჩანთის, სკივრის, კარადის ანდა სხვა რომელიმე დაკეტილი ნივთის გახსნა მკვეთრად ეწინააღმდეგება და ისლამის ადაბებისა და მასპინძლის გადაწყვეტილებას ანდოს თავისი ქონება სტუმარს, ნება დართოს მას სახლში დარჩენაზე. სხვისი სახლის მონახულებისას აუცილებელია ყველა ჩამოთვლილი ქცევის კულტურის წესების გაფრთხილება.

თარგმნა: დანიელ ბოლქვაძემ.

„მოთმინება წარმაცევის გასაღებია.“ (პატივი)

მისამართის მოთმინების შემთხვევა

ადამიანი იძენს მგზავრის (მუსაფირის) უფლება - მოვალეობას, თუკი ის მიმგზავრება გზად, რომელიც შეიძლება გადალახოს არანაკლებ 18 საათის განმავლობაში განზრახვით, რომ ის უნდა მივიღეს თავისი სახლიდან (დაახლოებით) 90 კმ მანძილით დაშორებულ ადგილამდე. თუ ადამიანი გეგმავს ამ ადგილას გაჩერდეს 15 დღეზე მეტხანს, მაშინ ის მგზავრად ითვლება მხოლოდ გზაში მომავალი დასახელებულ პუნქტამდე.

ლოცვის შემოვლების შესახებ

ფიჭის (მუსლიმანური სამართლის) დადგენილების მიხედვით, მგზავრს ნება ეძლევა შეასრულოს სალათუს - საფარი (მგზავრის ნამაზი) ანუ მგზავრობის დროს შეამციროს აუცილებელი ლოცვა. წყაროები, რომლებიც გვაძლევს უფლებას მგზავრობისას აუცილებელი ლოცვის ოთხი მუხლი ნამაზი შევამციროთ ორამდე, ჩვენ შეგვიძლია მოვნახოთ ყურანში, სუნნეთსა და იჯმაში (მეცნიერ-ფაქისების თანხმობა წარმოქმნილ საკითხებთან დაკავშირებით).

ამ საკითხთან დაკავშირებით ყურანში ნათქვამია: „როდესაც თქვენ იმყოფებით გზაში, მაშინ ლოცვის შემოკლება თქვენთვის არ იქნება ცოდვა, თუ თქვენ ელოდებით საფრთხეს ურწმუნოების მხრიდან. ჭეშმარიტად, ურწმუნოები თქვენი ცხადი მტრები არიან. („ან - ნისა“, 4/01).“

ერთხელ ომარს ჰქითხეს: „ამ აიათში ნათქვამია, თუ თქვენ ელოდებით საფრთხეს ურწმუნოების მხრიდან, ეხლა კი ასეთი საფრთხე არ არის, შევამოკლოთ თუ არა ლოცვა მგზავრობის დროს?“ ომარმა უპასუხა: „მეც მაღლელვებდა ეს კითხვა და შევეკითხე შეამავალს. მან მიპასუხა, რომ ლოცვის შემოკლების ნებართვა არის აღლაპის მოწყალება, ამიტომ მგზავრმა უნდა შეამოკლოს ლოცვა, იმის დამოუკიდებლად, არსებობს თუ არა საფრთხე“. (მუხლიმი, თირმიზი, იბ მაჯა).

შუამავალი, იმყოფებოდა რა გზაში, ამოკლებდა თავის აუცილებელ ლოცვებს. აბდულლაჰი იბნ ომარი მოგვითხრობდა: „მე მივაცილებდი მუჰამედს (სალლელ-ლაჰჰ ალეიჰი ვე სელლეჰ) ერთ-ერთ მის მოგზაურობისას და ჩვენ ამ მგზავრობის დროს ორ მუხლზე მეტი ლოცვა არ შეგვისრულებია. ღრმად პატივცემული აბუ ბაქრი, ომარი და ოსმანი შემოგვიერთდნენ ჩვენს“. (ბუჰარი, თაქსირი, II). ომარი გვამცნობდა: „მგზავრის ნამაზი, შუამავლის (სალლელლაჰჰ ალეიჰი ვე სელლეჰ) სიტყვებით, ეს არის ორი მუხლი სრული შემოკლებული ნამაზი“.

ბევრს შეიძლება გაუჩნდეს კითხვა: ნუთუ შეიძლება ორი მუხლი ნამაზის მაგივრად შეასრულო სრული ოთხი მუხლი ლოცვა?

იმამ ჰანიფას აზრით, ოთხმუხლიანი აუცილებელი ლოცვა, რომელიც მოგზაურობის დროს გარდაიქმნება ორმუხლად, არის უზენაესი ალლაჰის ბრძანება და დადგენილება. ამრიგად, თუკი მგზავრი უარყოფს ალლაჰის ბრძანებას, ის ჩაითვლება ალლაჰის დადგენილების დამრღვევად და მისი უკანასკნელი ორი მუხლი ჩაითვლება ნაფილედ“, ე. ი. მისი საკუთარი სურვილისამებრ შესრულებული ლვთისმოსავი აიშა გადმოგვცემს: „თავდაპირველად დადგენილი იყო ორმუხლიანი აუცილებელი ლოცვა, შემდეგ, მშვიდობიანი დროის განმტკიცებისას დაემატა კიდევ ორი მუხლი. მაგრამ მოგზაურობისას მისი შესრულება დარჩა ადრინდელი სახით (ბუჰარი, სალიათი, I; მუხლიმი, მისაფირის, I; აბუ დაუდ, საფირ, I; ნისაი, სალიათ 3; მალიქ, საფარ, 3). აბბასი, აგრეთვე, ამატებს ღრმად პატივცემულ აიშას სიტყვებს: „ალლაჰ თეღალამ, ჩვენი შუამავლის სიტყვებით, დაადგინა ოთხმუხლიანი ლოცვა მშვიდობიანი პერიოდისათვის, ხოლო ორმუხლიანი – მოგზაურობისათვის“ (მუხლიმი, მისაფირის, 5; აბუ დაუდ, საფარ, 18; ნისაი, ჰაუზ, 4; იბ მაჯა, იყამი, 75).

იმამ შაფისა და ჰანბალის აზრით,

ლოცვის შესრულება ოთხ მუხლად არის აუცილებელი თავის საფუძველში. მისი მოგზაურობის დროს შემცირება კი – შემსუბუქების მინაწერი. ისინი იღებენ აიათებს ყურანიდან ლოცვის შემოკლებაზე როგორჩ მტკიცებულებას და ამტკიცებენ, რომ ეს მითითება და არა ბრძანება. იმამი ჰანბალი თვლის, აუცილებელი ლოცვის შემოკლება არის უმჯობესი, ხოლო იმამი მალიქი მის შემოკლებაში ხედავს სუნნეთ – მუყ्यადას, რადგანაც მასში არის ალლაჰის შუამავალზე (სალლელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) მიყოლა.

ამასთანავე, დილის ფარდი ნამაზი „ას-სუბჰ“, საღამოს ფარდი ნამაზი „ალ-მაღრიბ“ და ნამაზი „ალ-ვითრი“ სრულდება მთლიანად თუ მგზავრს აქვს საკმარისი დრო სუნნეთი ნამაზების შესრულებისათვის, მაშინ ის ასრულებს ამ ნამაზებს შეუმოკლებლად.

თუკი მგზავრი ნამაზის დროს მისდევს „ადგილობრივ იმამს, მაშინ ლოცვას ასრულებს მთლიანად, შემოკლების გარეშე. ხოლო თუკი „ადგილობრივ“ ჯამაათს იმამი მგზავრი ჰყავთ, მაშინ მის შემოკლებულ ნამაზის, დამამთავრებელი სალამის მიცემის შემდეგ ჯამაათი დარჩენილი მუხლების შესრულებას აგრძელებს იმამის გარეშე.

ორი ლოცვის გაერთიანება მგზავრობისას

იმამ ჰანიფას აზრით, აუცილებელი ლოცვის შესრულება აუცილებელია მისთვის განკუთვნილ დროს. ამას ამტკიცებს ყურანის შემდეგი აიათები: „... ნამაზი მორწმუნეთათვის ჭეშმარიტად, დაწესებულია ზუსტად განსაზღვრულ დროს“. (სურა „ან-ნისა“, 11/14).

„შეასრულე ნამაზი „დღის დასაწყისსა და დასასრულს, დამის დასაწყისსა და დასასრულს ...“ (სურა ალ-ჰუდ, 11/14).

მაგრამ, მტკიცე სუნნეთზე დაყრდნობით დასაშვებია სხვადასხვა დროის ლოცვის შეერთება. ეს აზრი ეყრდნობა ჩვენი შუამავლის (სალლელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) ჰადისს, რომელშიც გვირჩევს მგზა-

ვრობისას და წვიმიან ამინდში საკუთარ ლოცვებისა შეერთებას (ბუჰარი, თაქსირი, 15, 16; მუსლიმი, მუსაფირინი, 46; თირმიზი, ჯუმა, 42; ნისაი, მავაქით, 42, 44, 45) თებუქის ბრძოლის დროს შუამავალი (სალლელლაჰუ ალეიჰი ვე სელლემ) ლოცულობდა ზუპრს მისი დროის გასვლის უკანასკნელ წუთებში, ხოლო ასრს კი – მისი დასაწყისის პირველსავე წუთებში და უკუ თანმიმდევრობით – მაღრიბი გადადებული ჰქონდა უკანასკნელი წუთებისათვის, ხოლო იშლას ასრულებდა მაშინვე... ეს შემთხვევა არის ლოცვების სწორად შეერთების მაგალითი. ფიჭვში (მუსლიმანური სამართალი) ასეთი გაერთიანება ატარებს „ჯემდ“ სახელს, ე. ი. ხდება შეერთება დღე-დამის სახეების მიხედვით: ზუხრი და ასრი დღე – დამის ნათელი დროს, მაღრიბი და იშაა კი – ბნელი. სხვა სიტყვებით, მგზავრს უფლება აქვს შეაერთოს მეორე ლოცვა მესამესთან და მეოთხე – მეხუთესთან. ლოცვის გაერთიანება ხდება დროის ერთ საერთო შუალედში: მეორე ლოცვის დასაწყისიდან მესამე ლოცვის დამთავრულებელ ჰადე და მეოთხეს დასაწყისიდან დროით

მექუთე ლოცვის დასასრულამდე. ხოლო რაც შეეხება დროულ შესრულებას, მგზავრს შეუძლია თავის დროზე შეასრულოს ლოცვა და არ გააერთიანოს.

რამაზნის თვის მარხვის გადადება

სურვილის მიხედვით მგზავრს შეუძლია არ იმარხულოს რამაზნის თვეში და გადადოს ის უფრო გვიანი პერიოდისათვის. ამის მტკიცებულებას ვპოულობთ ყურანში:

„ ... ხოლო თუქი რომელიმე თქმენგანი ავადაა ან იმყოფება მგზავრად, მაშინ საჭიროა იმდენივე დღის სხვა დროისათვის მარხვა, (რამდენი დღეც იქნა გაცდენილი) ...“ („ალ-ბაყარა, 2/184).

„ ... ხოლო თუქი ვინმე ავადაა ან გზაშია, მაშინ, დაე, იმარხულოს იმდენივე დღე სხვა თვეში...“ („ალ-ბაყარა, 2/185). ამ შემთხვევაში დაბრუნებისას მარხვის გაცდენილი დღეები უნდა აანაზღაუროს, როგორც ვალი. მაგრამ, თუკი მგზავრს აქვს ძალა, ან სურვილი, თუკი ჯანმრთელობა ხელს უწყობს, მაშინ მარხვის შესრულება იქნებოდა საუკეთესო არჩევანი.

მგზავრის პარასკევის (ჯუმის) ლოცვის შესახებ

მგზავრს უფლება აქვს არ დაესწროს პარასკევის (ჯუმის) ქადაგებას, არ შეასრულოს ჯუმა ნამაზის ლოცვა და აგრეთვე სადღესასწაულო ლოცვები. მაგრამ თუ მგზავრმა ადგილობრივ ჯამაათთან ერთად შეასრულა ჯუმა-ნამაზი, ალლაჰის ნებით, ნამაზი მიღებული იქნება. მგზავრმა ჯუმა-ნამაზთან ერთად უნდა შეასრულოს გაერთიანებული ნამაზი.

მესთი (ტყავის რბილი ფეხსაცმელი (წინდები), უნდა ფარავდეს ფეხებს კოჭებს ზემოთ).

მუყიმისათვის (ადამიანი მუდმივად მაცხოვრებელი განსაზღვრული ადგილმდებარეობით) ისლამში მესტებზე მესის პერიოდად ნამდვილად დადგენილია ზუსტად ერთი დღე-დამე (24 საათი), ხოლო მგზავრისათვის ის გაზრდილია სამ დღე-დამემდე (72 საათი). ეს მდგომარეობა შეესაბამება ჩვენი შუამავლის (სალლელლაჲ ალეიჰი ვე სელლემ) სუნნეთს.

თარგმნა: ბადრი შანთაძემ

„სილამაზე ხანმოკლე ფუთუნებაა.“ (ჭიქცორ პიუგო)

მარადიული სიცოცხლის საკმარის ძნელი გზა

უზენაესი ალლაპტი არ გადაუვადებს ადამიანს სიკვდილის დროს, ვისი საათიც უკვე დამდგარია – გვაფრთხილებს ყურანი. სიკვდილი გარდაუვალია. დგება დრო და სული ტოვებს სხეულს. შედის რა ახალი სამყაროს კარებში, ადამიანი იწყებს ხანგრძლივი გზის გავლას. ამ მიმართებით საინტერესო ისტორია გადახდა შუამავალ დაუდს.

შუამავალი დაუდი იყო ალლაპტის ერთგული მონა-მსახური, მისი ყველა ბრძანების გულმოდგინე და ფაქიზი შემსრულებელი. ის იყო ყურადღებიანი ყველასა და ყველაფრის მიმართ, რისთვისაც მას ძალიან პატივს სცემდნენ. ცნობილია, რომ ვერავინ გაძედავდა შესულიყო მის სახლში უნებართვოდ. სახლიდან გამოსვლისას ის კოხტად კეტავდა ყველა კარს და ვერავინ შედიოდა მასთან თვით მის დაბრუნებამდე. მაგრამ ერთხელ, დაკეტარა როგორც ყოველთვის კარები და გაუ-

ცალა თავის საცხოვრებელს, უკან დაბრუნებულმა დაინახა, რომ მისი საცხოვრებელი ოთახის შუაში დგას ადამიანი. ის შეეკითხა სტუმარს: „ვინ ხარ შენ?“ უცნობმა უპასუხა: მე ის ვარ, ვისაც არ ეშინია სიკვდილის და ვისთვისაც არ არსებობს არავითარი დაბრკოლება.“ დაუდმა იცნო თავისი სტუმარი და წარმოთქვა: „გვიცავ ალლაპტს, შენ სხვა არავინ ხარ, გარდა სიკვდილის ანგელოზისა. კეთილი იყოს შენი მობრძანება ალლაპტის ბრძანებით!“ – და რამდენიმე წამში მისმა სულმა დაგოვა სხეული...“ (აქმადი, 2. 419).

უძველესი დროიდან ადამიანი სვამს კითხვას, რა მოელის მას სიკვდილის შემდეგ? ამასთან დაკავშირებით საუკეთესო პასუხი იქნება დაფიქრება მეორე საკითხზე: „რა მოამზადა მან თავისი მომავალი ცხოვრებისათვის?“ შუამავლის ჰადისით ხომ ცნობილია, რომ „ადამიანი მოკვდება ისე, როგორც იცხ-

ოურა ამქანეფნად და გაცოცხლდება ისე, როგორც „წავიდა ამქვეყნიდან“ (მუხლითი, ჯანათო“, 83).

სიკვდილთან შეხვედრა – ყველაზე მნიშვნელოვანი და შემაჯამებელი მომენტია ადამიანის ცხოვრებაში. ხოლო უკანასკნელი წამები მსგავსია ღრმა სუფთა სარკისა, რომელ შიც იყურება ადამიანი მიატოვებს რა ამ წუთისოფელს. მთელი მისი ცხოვრება, როგორც სცენები სპექტაკლიდან, გაივლის მისი შინაგანი ხედვის წინ. და თვით ფარაონიც, თავისთავზე დიდი წარმოდგენით, როდი ყოფილა გამონაკლისი. მწარე გაკვეთილი იყო მისოფის სიკვდილისწინა წამები. უზენაესისადმი ქედმოუხრელობით მან დაკარგა თავისი მომავალი მარადიული ცხოვრება. წამი, როცა წითელი ზღვის დაუნდობელი მორუვი დაატყედა თავს, იქცა განათების იმ საბედისწერო მომენტად, როცა მან შეიგნო, თუ რა ღრმად მოტყუვდა, რომ მისი ძლევამოსილება ყოფილა ეფემერული (ერთდღიანი), სიმდიდრე – საბარათო სახლი, ხოლო პრეტენზიები – თავის მოტყუება.

წუთისოფლისადმი ლტოლვა ღუპავს ადამიანს. შუამავლები, მასწავლებლები, თაობათა თაობის ბრძენები მოუწოდებენ კაცობრიობას უარი თქვას თავის მოტყუებაზე. ამ სამყაროს ძირითად ხერხს – ილუზიას – დიდებულ კომენტარს უკუთებს XIII საუკუნის პოეტის ჯალალედინ რუმის სტრიქონები:

ეს სამყარო ჯადოსნური
გვეჩვენება ფართოდ,
რად გვიბრმავებს ასე თვალებს,
როცა ვუცქერო მარტოდ?!
ის ვიწროა, ძლიერ ვიწრო,
არ ღირს საკამათოდ,
ხან სიცილის, ხან ქვითინის,
ნება ჩვენ ვინ დაგვრთო!

(„მასნავი“, 3, 3543 – 3508).

უზენაესის წინასწარმეტყველებამ გაწყვიტა ფუჭი გასართობის ჯაჭვი. ფარაონი ყველაფერს მიხვდა. ირწმუნა. თაყვანი სცა მდაბლად სხეულით და გულით, მაგრამ უკვე გვიანი იყო. დადგა დრო. უზენაესმა არ გადაუვადა მას. მორევი მთელი სიმძლავრით დაატყდა თავს და ჩაყლაპა

ის. ათასეული წლის შემდეგ ნახეს მისი სხეული – ხალხისთვის ჭკუის სასწავლებლად და გაშეშებული სეჯდას მდგომარეობაში. ეს ისტორია იქცა ნიმუშად ადამიანის ბრიყული დამოკიდებულებისა სა სიცოცხლისა თუ სულისადმი. ისევ მოვუსმინოთ რუმის:

ისევ ისინჯავ და იტკბობ
შენს ფანტაზიურ გემოს,
ჩაბერავ ივსებ ტომარას,
სულ არ უყურებ ზემოს,
ერთი ეკალიც კმაროდა,
ჰაერი რომ არ გყოფნოდა,
ჭკვიანი და ქარაფშუტა
ნეტა არავინ მცოდნოდა!

ადამიანის ჭკუის დანიშნულებაა – დედამიწაზე თავისი მოსვლიდან სწორად გამოიყენოს დროის მონაკვეთი. ალლაპის შუამავალი აღნიშნავდა: „ჭკვიანი ის ადამიანია, ვინც არ მისდევს თავის სურვილებსა და მისწრაფებებს, ემზადება იმისათვის, რაც ელოდება მას სიკვდილის შემდეგ ...“ (თორმიზი, „ყიამათ“, 25/2459). ერთხელ შუამავალთან მივიდა ერთი ადამიანი და პკითხა: „ო, ალლაპის შუამავალო, ვინ არის მორწმუნეთაგან საუკეთესო? შუამავალმა უპასუხა: „ვინც ფლობს ყველაზე საუკეთესო ხასიათს“.

„ჭეშმარიტად, მათ, ვინც აღიარეს „ალლაპი – ჩვენი მბრძანებელი“, ხოლო შემდეგ გაჟყვნენ ჭეშმარიტების გზას, გამოეცხადებათ ანგელოზები და ეტყვიან: „ნუ შეგეშინდებათ და ნუ დამწუხერდებით, გაიხარეთ ოქენზე შეპირებული სამოთხო!“ (სურა „ფუსხილიათ“, 41/30)

მოგვითხოობენ, რომ რამდენიმე საუკუნის უკან ქვეყნად ცხოვრობდა ერთი ბრძენი. მას შეარქვეს „მდიდარი შეიხი“. თქმულების მიხედვით, ის კარგად გამოიმუშავებდა, მაგრამ მისგან რამეს არ ხარჯავდა, დიდი გულმოდგინებით აგროვებდა ფულს. გარშემომყოფები ამჩნევდნენ, რომ ის არ მგზავრობდა ცხენით, ატარებდა განსაცმელს გაცვეთამდე, დადიოდა ძველი მაგრამ გამძლე ჩექმებით, ცხოვრობდა მოკრძალებული ცხოვრებით. როგორ გაიკვირვა ხალხმა, როცა მან წამოიწყო დიდი მშენებლობა! დანაზოგი ფულით მან

ააშენა მედრესე, მეჩეთი, სახლები მასწავლებლებისა და მოსწავლეებისათვის, სასტუმროები მგზავრებისათვის, თავშესაფარი დარიძებისათვის. ბუნებრივია, მისთვის არ დაესვათ კითხვა: „პატივცემულო მასწავლებელო! ჩვენ გიცნობთ შენ როგორც ბალიან თავშეკავებულს და გადაყოლილს საკუთარ ფულს, როგორ შეძელით თქვენ ასე ხელგაშლილად მოგეხმარათ მთელი თქვენი დანაზოგები? შეიხმა გაიღიმა და უპასუხა: „დიახ, თქვენ მართალი ხართ. მე ბალიან მიყვარს ფული. ზუსტად ამიტომ არ მინდოდა დამეტოვებინა ჩემი სახსრები დედამიწაზე, ჩემზე ადრე გავაგზავნე ის სხვა სამყაროში საცხოვრებლად.“

ცნობილია ასევე კიდევ ერთი ცნობის-მოყვარე ისტორია. ერთხელ ვიდაც ბრძენდა სასაფლაოზე თავის მოსწავლეებთან ერთად გავლისას წარმოოქვა: „აქ მწოლიარეთაგან, მრავალმა სიცოცხლეშივე იცოდა, რომ ტყევდებოდა“. „რატომ?“ – შეეკითხენ მას მისი თანამგზავრები. მან უპასუხა: „ნუთუ არ ფიქრობდნენ ისინი სიცოცხლეში, რომ მათ ჰქონდათ სიმდიდრე, ქონება, სახლი, ცხენი, ბადები, ჰყავდათ ნათესავები? ახლა კი, თქვენ ხედავთ, რომ ეს ასე არ არის!“

მრავალი ბრძენი მუსლიმანი ეძებდა სხვადასხვა საშუალებებს იმისათვის, რათა თავიანთი გულები ჰქონდათ ჭეშმარიტი რწმენის სისუფთავეში, მრავალგვარი ხერხით იხსნიდნენ მას უგულობისა და მივიწყებისაგან. ასე მაგალითად, რაბი ბინ ხაისამმა ამოთხარა თავის ბაღში საფლავი და გაატარა იქ თავისი ცხოვრების გარკვეული ნაწილი. ის იტვირთებოდა ფიქრით – წარმოიდგენდა საკუთარ თავს განკითხვის დღეს, იხსენებდა თავის ყველა ნამოქმედარს. როდესაც მან გადათვალიერა თავისი ცხოვრება საფლავის თვალსაზრისით, აშკარად მიხვდა, რომ თავისთავში მრავალი რამ საჭიროებდა გამოსწორებას. ყოველთვის, როცა ამოდიოდა თავისი დროებითი საფლავიდან, ის მიმართავდა თავისთავს: „ოჟ, რაბი, რაბი! შეხედე, შენ დღეს ფიქრებითა და განზრახვებით შეიცვალე. შენ გაქვს შესაძლებლობა გამოასწორო თავისთავი ცხოვრებაშიც. ოდესდაც დადგება ის დღე, როცა შენი ვეღრება უკვე ვეღარ დაგეხმარება, შენ ვერ შეძლებ დაუბრუნდე ცხოვრებას, ვერ მოასწრებ შეცდომების გამოსწორებას. მიიღე მაშ, საჭირო ზომები ახლავე, თესე სიკეთე, მოუმატე შენს გულმოდგინე-

**სიკეთილთან შეხვეულრა – უფელაზე
მნიშვნელოვანი, შემაჯამებელი მომენტია ადამიანის ცხოვრებაში. ხოლო
უკანასკნელი წამები მსგავსდა ლრმა
და სუფთა სარკისა, რომელშიც იხედება ადამიანი, რაკი მიატოვებს წუთისოფელს.**

ბას ალლაპის გზაზე და უფრო ფრთხოლად მოემზადე საფლავისათვის!“

ასე რომ, რა ელოდება ადამიანს სიკვდილის შემდეგ? რა ელოდება მას საფლავში? ამაზე დაწვრილებით მოგვიყვა შუამავალი: „როცა მუსლიმანი წევს სასიკვდილო სარცელზე, მასთან მიდის ორი ანგელოზი სულ თეთრში ჩატარები და ეუბნება: „გამოდი ამ სეულიდან, რომელიც იყო ქაყოფილი შენით, ის ხომ კაყოფილია. წარსდექი მის წინაშე, ვინც არ რისხდებოდა შეზე, მისი წყალობისა და მასპინძლობის წინაშე!“ მაშინ სული გამოდის სხეულიდან მხედვებისად სასიამოვნო მოწიწებისა. ანგელოზები დასტაცებენ მას და აჟყავთ, აღამაღლებენ ზეცის კარებამდე. „რა სასიამოვნოა დედამიწიდან ამოყოლილი არომატი!“ – ამბობენ ისინი.

შემდეგ მიჰყავთ სულები ყველა მორწმუნის სულთან. ეს უხარით ისე, როგორც თქვენ, როცა პოულობოთ მას, რაც დაკარგეთ. მათ ეკითხებიან, თუ რა მოუვიდათ მათ ახლობლებს – რა მოუვიდა ამას, რა – იმას. ზოგიერთ სულზე თვითონ ილაპარაკებენ: „დაანებეთ დაკითხვებს მათზე, ისინი აისვარნენ წუთისოფელში“. მაშინ ის სული, რომელიც ახლახან გაეცალა სხეულს, შეეკითხება: „ესა და ეს მოკვდა, არ მოუყვანიათ თქვენთან?“ ისინი ეტყვიან: „მართალია, ის იქ გაიგზავნა, სადაც საჭირო იყო, ჯოჯოხეთის ცეცხლში“.

... ხოლო როცა სასიკვდილო სარცელზე წევს ურწმუნო, ანგელოზები მიდიან მასთან ეკლებიანი ტანსაცმლით. მას ეუბნებიან: „გამოდი სხეულიდან წვალებით, წარსდექი ალლაპის რისხვის წინაშე!“ მაშინ სული გამოდის სხეულიდან ამყრალებული სუნით. ანგელოზები მიიყანებენ მიწის კარებამდე. „როგორ მეზიზე ეს სული!“ – ამბობენ ანგელო-

ზები და ამ სიტყვებით მიჰყავთ ის სხვა ურწმუნებთან“ (ნასაი, ჯანაიზ, 9).

ალლაპის შუამავალი ყველოდა: „მას შემდეგ, როგორც კი მიცვალებულს მოათავსებენ საფლავში და ყველა მისი ახლობელი განშორდება, მოისმის შორს მათი ფეხის ხმა, მასთან მივა ორი ანგელოზი. დასხდებიან მის გვერდით და დაუწყებენ დაკითხვას: „რას ფიქრობ შენ მუპამებიდე?“ მორწმუნე კითხვაზე უპასუხებს: „მე მოწმე ვარ, რომ ის ალლაპის მონა-მსახური და შუამავალია!“ მას ეტყვიან: „შეხედე, შენს ადგილს, რაც მოგველოდა ჯოჯოხეთში!“ და ალლაპი გამოაღებს მისი საფლავიდან სამოთხის ბადების ფანჯრებს.

თუკი მიცვალებული იყო ურწმუნო და ფარისეველი, ანგელოზის შეკითხვებს ის უპასუხებს: „არ ვიცი, შემიძლია გიპასუხო მხოლოდ ის, რასაც ამბობენ და მორჩა!“ მაშინ მას ეტყვიან: „შენ ვერაფერს ხვდებოდი და არაფერს მისდევდი!“ შემდეგ დაუწყებენ მას ცემას კეფაში რკინის ტაფელათი. საშინელი ტკივილისაგან ის ატეხს ისეთ ყვირილს, რომ ყველას მოქამდის ხმა გარდა ხალხისა და ჯინების სამყაროსი“ (ბუკარი, „ჯანაიზ“, 68,87).

მაგრამ დვთისმოშიში ხალხი არ იძეოვნებდა მხოლოდ თავისი ქმედებულით. ისინი ეხვეწებოდნენ უზენაესს, რომ გამოეჩინა მათდამი თავისი წყალობა. ალლაპიმა აპატია მათ, იყო კეთიგანწყობილი მათდამი მათ უკანასკნელ საათებში. ასევე ჩვენთვისაც საჭიროა ვევედროთ შემოქმედს კარგი დასასრული და მსუბუქი სიკვდილი. უზენაესი ალლაპი გვჩუქნის სასიხარულო ცნობებს მორწმუნებს და ამბობს ყურანში: „ჭეშმარიტად, მათ, ვინც აღიარა „ალლაპი – ჩვენი მპრანებელი“, ხოლო შემდეგ გაჲყვა ჭეშმარიტების გზას, გამოეცხადებათ ანგელოზები და ეტყვიან: „ნუ შეგეშინდებათ და ნუ დამწუხერდებით, გაიხარეთ თქვენზე შეპირებული სამოთხით!“ (ხურა „ფუსხილათ“, 41/30).

დაქ, თითოეული ჩვენგანი აღმოჩენილი ყოს მათ რიცხვში, ვისაც მიეკუთვნება ეს სასიკეთო ცნობა!

ამინ!
თარგმნა: ალექსანდრე ნაკაიძემ

„ადამიანი იმისადაც შეგნილია, რამისადაც კითილია ის ცხოვრებაში.“ (აპმედ შაჰამედინი)

ლ ე ლ ვ ი

ზამთრობით ენერგიის შენახვისათვის სასურველი და რეკომენდირებულია კვების რაციონში გვერდების ლეღვი (მას ჩვეულებრივ გამსმარს ყიდიან). ლეღვის შემადგენლობაში არსებული სასარგებლო ნივთიერებები დაეხმარება ორგანიზმს მუდმივად იმყოფებოდეს სიმხნევის ქვეშ. ლეღვის შემადგენლობაში არის უჯრედისი ფოსფორის, კალციის, რკინის, კალიუმის მაგნიუმის და აგრეთვე A, B1, B2, B3, B6 და C ვიტამინების მდიდარი კომბინაცია. ამ მინერალების, ვიტამინების და აგრეთვე სისხლში სწრაფად შემწოვი მაღალი შემადგენლობის გლუკოზით, ლეღვი სწრაფად და ეფექტურად ადადგენს მუშაობით დაკავებული ხალხის ძალასა და ენერგიას, რომლებიც

დატვირთული არიან მძიმე ფიზიკური და გონებრივი შრომით. ამასთან ერთად, ლეღვი უზრუნველყოფს ორგანიზმის აუნთოვანი და ნერვული სისტემის განვითარებასა და გამოჯანმრთელებას.

„ათ-თინ“ ლეღვის არაბული სახელწოდებაა. ასევე ჰქვია ყურანის სურას, რომელშიც უზენაესი ალლაჰი იფიცება ამ ნაყოფით. (სურა „ათ თინ“, 95-1).

ცოტაოდენი თვით ამ ხილის შესახებ ლეღვს აგრეთვე უწოდებენ ლეღვის ხეს, ლეღვის ნაყოფს, უძველესი კულტურის ერთ-ერთ მცენარეს. თავდაპირველად ის გამოჰყავდათ არაბეთში, აქედან ის მომთაბარეობდა სირიაში, ეგვიპტესა და ფინეთში. ჩვენს წელთაღრიცხვამდე

IX საუკუნეში ლეღვი შემოტანილი იქნა ელადაში, ხოლო ამერიკაში ის მოხვდა მხოლოდ მეთექსმეტე საუკუნის ბოლოს. ამჟამად ლეღვი გამოპყავთ აზიის ქვეყნებში, ყირიმში, საბერძნეთში, იტალიასა და ესპანეთში. ლეღვის უზარმაზარი ხეები გვხვდება მდინარეების მახლობლად. ლეღვს ძალიან უყვარს წყალი. ნაყოფის მოცემას ლეღვი იწყებს მეორე-მესამე წელს, ცოცხლობს ოცდაათ – სამოც და ზოგიერთ შემოხვევაში 300 წლამდე. სარგებლიანობის მხრივ ლეღვს წინააღმდეგობა შეუძლია გაუწიოს მხოლოდ ვაშლმა. მაგრამ მისი ნაყოფი, უფრო ზუსტად ნაყოფედი უფრო მკვებავია.

„ათ-თინ“ ლეღვის არაბული სახელწოდება. ასევე ჰქვია ყურანის სურას, რომელშიც უზენაესი აღლაპი იფიცება ამ ნაყოფით“ (სურა „ათ თინ“, 95:1).

რა არის ლეღვის ასეთი პოპულარობის მიზეზი?

თავდაპირველად, მასში ბევრი სასარგებლო ნივთიერებებაა: ლეღვის ახალი ნაყოფი შეიცავს ცილების 1,3%, – ს, 11,2% შაქარს, მჟავეებს 0,5%–ს. გამხმარ ლეღვში ცილების წილი იზრდება 3-6%-მდე, შაქრის 40-50%-მდე, რაც აძლევს მათ ღრმად ტკბილ გემოს და იძლევა მაძლრობის შეგრძნებას მისი მიღების შემდეგ (გამხმარი ნაყოფის კალორიულობაა 214/კალ /100გრ). მასში არის ვიტამინები (B კაროტინი, B1, B3, PP, C) და მინერალური ნივთიერებანი (ნატრიუმი – 18 მგ 100გრ, კალიუმი – 268, კალციუმი 34 – მგ-მდე, მაგნიუმი – 20 და ფოსფორი 32 – მგ-მდე. კალიუმის შემცველობა მასში ისე ბევრია, რომ ლეღვი მისი შემადგენლობით ჩამორჩება მხოლოდ კაკალს.

ლეღვს უძველესი დროიდან სარგებლობენ მედიცინაში. მას ღებულობდნენ,

როგორც ხელების საშუალებას, ყელის ტკივილის დროს, რისთვისაც ნაყოფედს აჩერებდნენ (აყენებდნენ) ადუდებულ წყალში ან ცხელ რძეში. ნაყოფის რბილობილს კი აქვს ოფლის გამოყოფი და სიცხის დამწევი კარგი თვისებები. გარდა ამისა ლედვში რკინა მეტია, ვიდრე ვაშლში, ამიტომ ის რეკომენდირებული იყო რკინის ლეფიციტის ანემიით შეჭრობილი ავადმყოფებისათვის. რადგანაც ლედვის ფოთლები შეიცავს კუმარინს (ორგანიზმის მგრძნობიარობის ამმაღლებელი ნივთიერება მზის რადიაციისადმი), ფართო გამოყენება პპოვა აგრეთვე მან მედიცინაში. პრეპარატი ფურალენი, რომელიც მიიღება ლედვის ფოთლებისგან, გამოიყენება გამელოტების სხვადასხვა სახეობის დროს, თანაც წვენი და ეთერ - ზეთები ახშობს დაავადების გამომწვევი ბაქტერიებისა და სხვადასხვა სახის სოკოს ზრდას.

ლედვი სასარგებლოა გულსისხლძარღვთა სისტემის დაავადებისას. მას დებულობენ ვენური უკმარისობისას, თრომბისადმი მიღრეკილების ან ანემიის დროს, ის ამცირებს სისხლში შაქრის შემცველობას. ლედვს სარგებლობენ საჭმლის მომნელებელი სისტემის გასაუმჯობესებლად და როგორც მსუბუქ სასაქმებელ საშუალებას. ფართოდაა ცნობილი ლედვის შარდმდენი და ოფლისგამოყოფი თვისებები. დადგენილია, რომ ფერმენტის (ცილები) რძისებრი წვენი - ფიტინი - მთლიანად ანადგურებს სისხლში ფიბრინოგენს და ფიბრინს. ფიბრინი - ეს არის უხსნადი ცილა, რომელიც მიიღება სისხლის შედედების დროს. ფიბრინის ძაფები ქმნიან თრომბის საფუძველს, რომელიც ხელს უშლის სისხლის ნორმალურ დინებას. ლედვის დაუმწიფებელი ნაყოფიან მკურნალობისათვის იდებენ წვენის მხოლოდ 2-3 წვეთს. ლედვი სწრაფად აქრობს გონგბრივ და ფიზიკურ გადაღლილობას,

ამლევს ორგანიზმს ახალ ძალას და ენერგიას. მაგრამ შაქრის დიდი რაოდენობით შემცველობის გამო ლედვი შაქრის დიაბეტის, სიმსუქნისა და კუჭ-ნაწლავის გრაქტის მწვავე დაავადების დროს უკუმახვილენებელია.

გამხმარი ლედვი სხვა ყველა ხილთან შედარებით, შეიცავს ძალიან ბევრ უჯრედის, ამიტომ მას რეკომენდირებენ დიეტოლოგები. ერთი ნაყოფი გვაძლევს ჩვენ ორ გრამ უჯრედის, ეს კი რეკომენდირებული სადღე-ლამისო ნორმის 20%-ია. ლედვის შემადგენლობაში არსებული ცხიმის მჟავების ომეგა - 3, ომეგა - 6 და ფიტოსტეროლის (ეს ისეთი ცხიმის წარმოქმნელი ნივთიერებაა, რომელიც არსებობს მხოლოდ მცენარეებში) წყალობით ლედვს აფასებენ როგორც საშუალებას, რომელიც ამცირებს ქოლესტერინის დონეს. ცხიმის მჟავების - ომეგა - 3 და ომეგა - 6 ვერ წარმოქმნის ჩვენი ორგანიზმი და ჩვენ ის უნდა მივიღოთ კვების პროდუქტებით. გარდა ამისა, ეს მჟავეები საჭიროა ორგანიზმისათვის, რომ ნორმალურად იფუნქციონიროს თავმა, გულსისხლძარღვთა და ნერვულმა სისტემამ. და კიდევ ლედვი, სხვა დანარჩენ ყველა ხილთან შედარებით შეიცავს ყველაზე დიდი რაოდენობით ვიტამინებსა და მინერალებს. 40 გრამი ლედვი შეიცავს ჩვენ მიერ კალიუმის სადღე - დამისო მოთხოვნილების 7% კალციუმსა და რკინის 6%-ს.

ხველების საწინააღმდეგო საშუალება:

- ლედვი - 4 ცალი
- რძე - 1 ჭიქა

ავადულოთ, რძე ჩავუშვათ მასში ლედვი და დახურულ მდგომარეობაში გავაჩეროთ 20 წუთის განმავლობაში. მივიღოთ ნახევარი ჭიქა დღეში ოთხჯერ თბილი სახით.

თარგმნა: გურამ ხოზრევანიძემ

„ღაფაკებს მუკრი რამ უნდათ, პენტებს-ყველათვები.“ (სირზე)

გლობალური პრიზისი და ევროპერატორის კონკურენცია

დღეს ადამიანი განიცდის უამრავ პრობლემას. ყველას პირს აკერია სიტყვა „კრიზისი“, რომელიც შეეხო ადამიანის შინაგან სამყაროს. იქმნება შთაბეჭდილება, რომ ჩვენ სულ უფრო და უფრო ვუღრმავდებით ამ მდგომარეობას.

გამოთქმა „მსოფლიო კრიზისი“ შეიძლება შევადაროთ „მსოფლიოს წარდგნას“, რომლის დროსაც დაიღუპნენ წმინდა ნოეს ტომის არამართლმორწმუნე ადამიანები, ვინც არ ისურვეს თავის დროზე მოესმინათ თავიანთი შუამავლის სიტყვებისათვის. მთავარი სიმართლე მდგომარეობს იმაში, რომ იქ, სადაც მთავრდება უდიდესი მოთმინება, იწყება კატაკლიზმები (წარლვნა). როგორც ცნობილია, ნოეს მოთმინებამ შეადგინა 950 წელი, რის შემდეგაც მან შეძლო თან წაეყვანა მხოლოდ და მხოლოდ „თითო წყვილი ყველა ქმნილებიდან“. ასე გადარჩინა „ნოეს კიდობანმა“ რამდენიმე მართლმორწმუნე და ქალი, რომლებიც გამოირჩეოდნენ სისუფთავით.

ხალხი კი არაერთხელ ივიწყებდა სულიერ ფასეულობებს, ისიბლებოდა რა მატერიალურით. ნოეს ისტორიამდე დიდი ხნით ადრე, სულ პირველად, მოტყუებულმა ადამიანმა აკრძალულის ბრწყინვალებით, დაკარგა წყნარი, ბედნიერი ადგილი. მაშინ პირველად სასჯელად ურჩობისათვის, რომელმაც გადააბიჯა ღმერთის აკრძალვებს, გადაიტანა ყველაზე პირველი და საშინელი კრიზისი – სამოთხის დაკარგვა. გამოკიდებულმა ამქვეყნიურ სიამოვნებებს, ბედნიერების

ნაცვლად, ჰპოვა მარტოობა, შიმშილი და სიცივე.

ასეთივე რამ გვჭირს დღეს ჩვენ: ჩამოშორებულები ღვთაებრივ დადგენილებებს – ვლებულობთ კრიზისს - მატერიალური იქნება თუ ეკონომიკური, ის განუყოფელია კაცობრიობის სულიერი მდგომარეობისაგან, ამიტომ, ჩვეულებრივად, ყოველთვის ჩნდება ის სულიერი კრიზისის კვალდაკვალ. ადამიანის სული მიმყოლი სხეულის სურვილებს ან ეშმაკით გაბრუებული, თავისი უცოდინრობით იბნევს გზას იმდენად, საიდანაც გამოსვლა არის ძალიან ძნელი და საჭიროებს დიდ ძალისხმევას.

***

ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ცოდვა დღეისათვის არის მევახშეობა. ის ბადებს სიხარბესა და გულქვაობას. ამავე უბედურებამ დაღუპა თდესდაც ნოეს ხალხი, რომელიც სხადიოდა საზიზღარ საქციელს – განსხვავებულს არასანდო მოშებულობით, საიდანაცად ურწმუნებრივი წინააღმდეგობა. ყურადღებას იპყრობს აგრეთვე ის ფაქტიც, რომ იმ ხალხისათვის არ არსებობდა ისეთი ცნებები როგორიცაა „სიკეთე“, „მოწყალება“, „შებრალება“. ისინი დამცინავად ეპყრობოდნენ დარიბებს. მათ ქედმალლობას არ ჰქონდა საზღვარი. ყურანში დაწვრილებით არის აღწერილი, თუ როგორ აბუჩად იგდებდნენ ნოეს: „მათ ჰკითხეს: „როგორ ვირწმუნოთ ჩვენ შენი, როცა შენ გამოგყვა ყველაზე საწყალი ხალხი?“ არ იყო შემთხვევითი, რომ ნოეს

მოწოდებას სარწმუნოებისკენ გამოეხმაურნენ მხოლოდ ისინი, ვინც არ იყვნენ მდიდრები.

და მაინც არაერთხელ მტკიცდება, რომ სიღარიბე მანკი კი არა, განსაცდელია, არანაკლები განსაცდელია სიმდიდრეც. მდიდარიც ერთ წამში შეიძლება იქცეს დარიბ და საწყალ ადამიანად. გონიერ ადამიანს უნდა ახსოვდეს, რომ ძალაუფლება მართლაც არ არის ფულის ხელში. ჭეშმარიტი ძალაუფლება ალლაპშია, ვისაც ექუთვნის ყველაფერი ამ სამყაროში. ხალხი მხოლოდ დროებით სარგებლობს მის წყალობებს. ხელმოკლეობით დასჯისა თუ განსაცდელისას შემოქმედი მჭერმეტყველებით მიუთითებს ადამიანს იმაზე, სადაც მან გამოავლინა უსამართლობა. ამრიგად, სხვაზე სამართლიანობის აკრძალვით, გამოდის, რომ ადამიანი თვითონ საჭიროებს მას. აქედან გამოდინარე, მევახშეობაზე, როგორც ყველა დროის ძნელად განკურნებად, გადამდებ დაგვადებაზე, საჭიროა გავიხსნოთ, რომ ის აკრძალულია ალლაპშის მიერ. მევახშეობის საკითხში არ არსებობს ისეთი ცნებები როგორიცაა „ცოტა“ ან „ბევრი“. მევახშეობა უტოლდება სიტყვას „არ შეიძლება“. ისინი კი, ვინც არ ცნობენ უზენაესის ბრძანებას, ყურანის აიათებიდან გამომდინარე, „სამუდამოდ დარჩებიან ჯოჯოხეთში“.

რაც შეეხება მევახშეობის მექანიზმს, ის უკიდურესად მარტივია: უპოვარი მიღის ქონების მეპატრონესთან და სთხოვს მისცეს სესხად. ის ეთანხმება არა მარტო უპოვარისთვის არამომგებიანი პირობებით, არამედ დამდუპველით. თვითონ კი მდიდრდება პროცენტით. ამავე დროს მევალე სულ უფრო და უფრო ეფლობა მევალის ორმოში.

თავდაპირველი შეხედულებით გვეჩვენება, რომ მევახშეობა მომგებიანი საქმეა. მაგრამ კრიზისი ჩადებულია თვით მის არსში. დღეს კომპანიები და ფინანსური კორპორაციები, რომლებიც გახლართული არიან მევახშეობის ბადეში, მონდომებით მიექანებიან გარდაუვალი ეკონომიკური კრახისკენ. სანიმუშო მაგალითად საკმარისია მოვიტანოთ მრავალი განადგურებული ფირმა და კომპანია, რომლებმაც აიღეს კრედიტები, მათ შორის მსოფლიო სავალუტო ფონდიდანაც, მაგრამ ვერ შეძლეს გადაეხადათ პროცენტი და ვალის დაბრუნება რის შედეგადაც გამოაცხადეს თავიანთ ფინანსურ გაკოტრებაზე. ამ საბაბთან დაკავშირებით უზენაესი ალლაპში ყურანში ამბობს: „ო, თქვენ, ვინც ირწმუნეთ! გეშინოდეთ ალლაპშის და თუ თქვენ ირწმუნეთ, აპატიეთ ის სარგებელი, რაც ადრე გერგებოდათ თქვენ“ (ხურა „ალ-ბაყარა“, 2/278). მათ, ვინც გასცეს ფული ვალიად პროცენტით და სურთ მიიღონ ის ძირითად ვალთან ერთად, ყურანი მიუთითებს არ აიღონ პროცენტი და დაკმაყოფილდება მხოლოდ ძირითადი ვალის მიღებით.

საკმაოდ დამრიგებლურია ზემოთ მოტანილი აიათის გარდმოვლენის მიზეზი. ოდესდაც, ისლამის მიღებამდე ხალიდ იბნ ვალიდმა და აბბასმა გასცეს თავიანთი ტომის ზოგიერთ ადამიანს ფული სესხად პროცენტით. აიათის გარდმოვლენის მომენტისათვის, სესხის პროცენტი დაგროვდა და მათ ერგოთ ფულის

საქმიოდ დიდი თანხა. ხოლო, როცა გარდმოვლენილ იქნა აიათი, შუამავალმა თქვა: „იცოდეთ, რომ ფულის მიცემა პროცენტით მოსამატებლად და ასაღებად, ნებისმიერი სახით იყო ისლამამდე. ახლა ალლაჰმა აკრძალა ის. ამიტომ არ შემიძლია მე ნება დავრთო აპბასს აიღოს მისი პროცენტი“. ასე აჩვენა შუამავალმა პრაქტიკაში, როგორ უნდა განხორციელებულიყო მევასშეობის აკრძალვა და გამოაცხადა არასამართლიანი მონაბრის ნებისმიერი სახე აკრძალულად.

ასევე სურა „ალ-ბაყარაში“ ალლაჰი ლაპარაკობს მევასშეობაზე შემდეგს: „თუკი თქვენ არ აპატიებთ, მაშინ იცოდეთ, რომ ალლაჰი და მისი შუამავალი იქნებიან თქვენი წინააღმდეგი. ხოლო თუკი აპატიებთ, მაშინ თქვენ შეგრჩებათ თქვენი თავდაპირველი მდგომარეობა. ნუ გამოიჩენთ თვითნებობას და თქვენზეც არ განხორციელდება თვითნებობა.“ (სურა „ალ-ბაყარა“, 2/279). ეს იმას ნიშნავს რომ, ის, ვინც თვლის მევასშეობას ნებადართულად და თავს იმართლებს რადაც ფრაზებით, როგორიცაა მაგალითად, „დღეს უამისოდ ვერ იცხოვრებ“, ამით არა მარტო თვითონ არდვევს აშკარად აკრძალულს, არამედ სხვა ხალხს უბიძებს ამ ცოდვის ჩადენისკენ. გამოდის, რომ ის უცხადებს ომს ალლაჲსა და მის შუამავალს. მაგრამ ამასთან ერთად, ყოვლადმოწყალე მბრძანებელი ჰპირდება აპატიოს მათ, ვინც ამის მეტს აღარ სჩადის ამ ცოდვას, მოინანია.

მევასშეობის ნებისმიერი ფორმა აკრძალულია ალლაჲის მიერ. ამ საკითხში, როგორც ალკორლური სასმელების მოხმარების საკითხში, არ არსებობს ცნება „ცოტა“ ან „ბევრი“. ისინი, ვინც თვლიან, რომ აიათები და ჰადისები მათ არ ეხებათ (იმ მიზეზით, რომ ისინი იღებენ მხოლოდ მცირე პროცენტს), სინამდვილეში ატყუებენ მხოლოდ თავისთავს.

როცა ლაპარაკია აკრძალვაზე, ისლამში არ არის დაყოფა ცოტად ან ბევრად. ყოველივე აკრძალული არის ჰარამი და შესაბამისად ზოგადი მდგომარეობა ნებისმიერი სიტუაციისთვის. მევასშეობის აკრძალვა შეიცავს მრავალ დრმა აზრს – აშკარა და ფარულს. მხოლოდ ზოგიერთ მათგანზე დაფიქრება გვაძლევს გაგებას, რამდენად ბრძნულია ეს და რამდენად ექნება ადამიანსა და საზოგადოებას სარგებელი, თუკი ისინი დაექვემდებარებიან ამ კანონს.

მევასშეობა – ხაფანგი

საჭიროა გვახსოვდეს, რომ მევასშეობა – ესაა სისტემა, რომელიც დაფუძნებულია ფულით ფულის მიღების პრინციპზე, ესაა ხაფანგი გაჭირვებული ხალხისა და მათი, ვისაც სურს მიიღოს სახსრები სესხად. ხშირ შემთხვევაში ბანკები და კაპიტალის მფლობელები, რომლებიც აძლევენ ხალხს ფულს კრედიტით, სვამებ ხალხს ვალის ორმოში, საიდანაც ძალიან მნელია ამოსვლა. მევასშეობის აკრძალვით ისლამი იცავს ხალხს მოსალოდნელი და ფარული ხაფანგისგან. იმისათვის, რათა არ მოხდეს ხაფანგის რომელიმე მხარეს, მუსლიმანს მართებს არ დაივიწყოს ისლამის ერთ-ერთი პრინციპი: „ნუ დავაზარალებთ და ნუ ვატებენთ გულს ზიანის მისაუენებლად“.

მევასშეობა – სოციალური პრობლემების წყარო

საზოგადოებაში, სადაც განვითარებულია მევასშეობა და მისი სისტემით მწარმოებლები, შეიძლება აღმოვაჩინოთ მრავალი პრობლემა სულიერების კუთხით. მევასშეობა ძირს უთხრის საზოგადოების მორალურ ბურჯებს.

სიხარბე, შური, დესპოტიზმი აქ პოუ-

ლობს თავისთვის საყრდენ ნიადაგს. ხალხს ეს თვისებები ხელს უშლის იცხოვროს მშვიდობითა და თანხმობით. თითოეული ფიქრობს მხოლოდ იმაზე, როგორ არ დაკარგოს მონაწილეობა ამ რბოლაში, რათა არ აღმოჩნდეს გატყორცნილი გვერდზე. ამას კი, თავის მხრივ, მოაქვს ფსიქოლოგიური ხასიათის მრავალი პრობლემა. საზოგადოების უმეტესი ნაწილი, დასვრილი გადასახადის ჭაობში, ადარ აქცევს უურადღებას მორალურ ასპექტებს, რომლებიც დაკავშირებულია ფულის მიღების წყაროსთან. იმისათვის, რათა მოიშოროს უმძიმესი ვალი და სტრესები, ხალხი თვლის, რომ გამომუშავების ყველა ხერხი კარგია და ივოწყებს ისლამის მოტანილ ფასეულობებს – მმობას, სინდისიერებასა და სამართლიანობას.

მევახშეობა ამუხრუჲებს ნებისმიერ განვითარებას

რამდენადაც მევახშეობის ძირითადი პრინციპი ფულით ფულის მიღებაა, ისეთ ცნებებზე, როგორიცაა „მუშაობა“, „გულმოდგინება“, „პატიოსანი გამომუშავება“, არ ლაპარაკობენ. მევახშეობა და მისით მწარმოებელი სისტემები იძლევა შესაძლებლობას ამოიღოს მოგება ხალხის ძალიან შეზღუდულმა რაოდენობამ. საკრედიტო სისტემა განაგებს ყოველთვიურ, ყოველკვირეულ, ყოველდღიურ და საათობრივ პროცენტსაც კი. აქედან გამომდინარე, საზოგადოებაში ჩნდება ორი სახის ხალხი: კრედიტორები და მოვალეები. უკანასკნელები ყოველი გამოტოვებული გადასახადისათვის ინდიან ჯარიმას. კრედიტორები (ბანკები და კაპიტალის მფლობელები) ეძებენ სულ ახალ გზებს ხალხის მევახშეობის მახეში გასაბმელად, რაშიც გამოიყენებენ ყოველი შესაძლებლობის საშუალებებსა და მეორებს, მათ შორისაც რე-

კლამასაც.

ხშირ შემთხვევაში, მევახშეობა, როგორც სისტემა, ჩვენს წინაშე წარმოსდგება ლამაზი გარეკანით, როგორც „ახალგაზრდული კრედიტი“, „სასოფლო სამუშაოები კრედიტი“, „იპოთეკით კრედიტი“ და ა. შ. კარგად მოფიქრებული რეკლამით მოტყუებული ხალხი იღებს რა კრედიტს, საქმის არსიდან გამომდინარე, იხლართება მევახშეობის ბადეში. თუმცა მსგავსი ფინანსური ინსტიტუტების წარმომადგენლები ირწმუნებიან, რომ ისინი ხელს უწყობენ ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას, მაგრამ ამას საბოლოოდ ხალხი მიყავს იქადე, რომ ზოგიერთები ისქელებენ ჯიბეებს და ხალხის შრომით ეწვიან ექსპლუატაციას. კრედიტორებს რომ მართლაც ეფიქრათ ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაზე, ისინი ააშენებდნენ ქარხნებსა და ფაბრიკებს, დააფინანსებდნენ სხვადასხვა სოციალურ პროექტებს და მისცემდნენ ხალხს შესაძლებლობას ემუშავათ და გამოემუშავებინათ ყოველივე სრულიად პირიქით. სისტემის წარმომადგენლები სარგებლობებს მხოლოდ ხალხის შევიწროებული მდგომარეობით და დაკავებული არიან მხოლოდ საკუთარი შესაძლებლობის გაფართოებით.

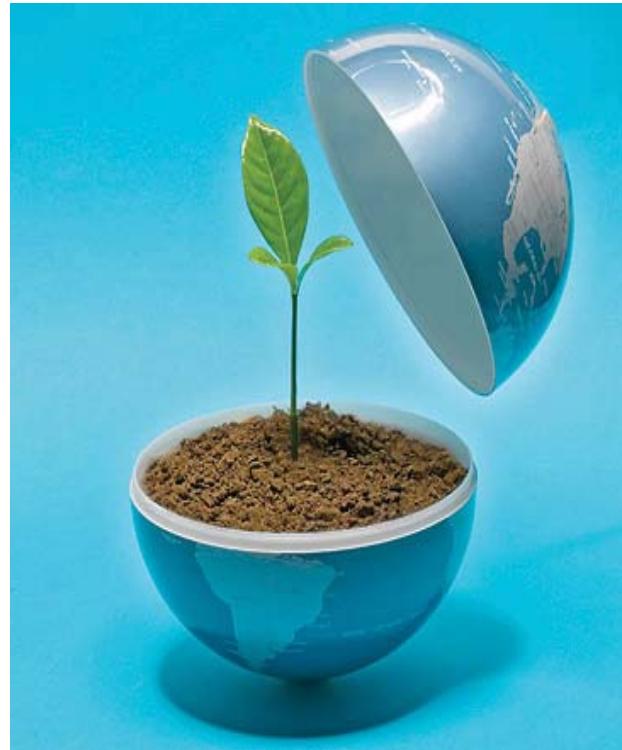
ისლამში მევახშეობის აკრძალვის სიბრძე მოწოდებულია დაეხმაროს მორწმუნებს გაერკვნენ ამ საკითხში, მკაფიოდ შეიგნონ, რომ ხალხი, რომელიც ეწევა მევახშეობას, არ მისდევს ინვესტირებას. ისინი აშენებენ ქვეყნის ეკონომიკას არა წარმოებითა და ვაჭრობით, არამედ ქაღალდის ფულით, ხელს უშლიან ინვესტიციებს და სამუშაო ადგილების შექმნას, აჩვევენ ფიქრს იმას, რომ შეიძლება ფულის გამომუშავება ძალისხმევისა და მუშაობის გარეშე. ამასთან დაკავშირებით შეამავალი გვირჩევდა: „არასდროს ადამის შეიღებს არ მოსწევიათ საკუთად იმაზე უკეთესი, რაც გამომუშავებულია

პატიოსანი შრომით“ (ბჟჰარი“, „ბუკ“, 15).

მევახშეობა საფრთხეში აყენებს სახელმწიფოს დამოუკიდებლობას

სახელმწიფოებმა, რომლებიც გეგმავდნენ წამოეჭიათ თავიანთი ეკონომიკა მევახშეობის ხარჯზე, ბოლოს და ბოლოს განიცადეს ეკონომიკური კრახი. კიდევ გავიმეორებთ, მევახშეობით და მისით მწარმოებელი სისტემებით მოგებას პოულობს მხოლოდ ერთი ადამიანი ან ხალხის პატარა ჯგუფი, მაშინ როცა სხვები იქცევიან მოვალეებად. დროდადრო, თუკი მოვალეებს არ აქვთ შესაძლებლობა დროულად გადახდისა, ისინი ისევ იდებენ კრედიტს და უფრო ძლიერად და ღრმად ეფლობიან ამ ჭაობში. მსგავსი მდგომარეობა საზოგადოებაში არღვევს ეკონომიკურ სტაბილურობას. ამას თავის მხრივ მივყავართ იქამდე, რომ სახელმწიფო, რომელიც კარგავს პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ძალას, იწყებს ფულის სესხად აღებას ბანკებიდან („შინაგანი ვალი“) ანდაც სხვა სახელმწიფოებიდან („საგარეო ვალი“). ამრიგად, სახელმწიფოც აღმოჩნდება მოვალეთა სისტემის სიაში, რომელიც აქეთებს ფულით ფულს. ყოველთვის, როცა ის აღმოჩნდება უძლურ მდგომარეობაში გადაიხადოს თავისი ვალები, მისი სისუსტით სარგებლობენ ბანკები: არასაჯაროდ იგდებენ ძალაუფლებას თავიანთ ხელში. სახელმწიფო, რომელიც ვარდება მევახშეობის მარტუხებში, სუსტდება და იქცევა ეკონომიკურად თავის კრედიტორებზე დამოკიდებლად. ამიტომ არა მარტო ცალკეულ ადამიანს, არამედ სახელმწიფოსაც უკრძალავს ისლამი აიდოს ფული პროცენტით, რადგანაც ეს სასესხო ვალდებულებები დაფუძნებულია უსამართლობაზე.

მევახშეობა – გლობალური პრობლემა
და საფრთხე

მევახშეობა და მისით მწარმოებელი სისტემები დღითიდებები, ძლიერდება და იპყრობს მრავალ ადამიანს. მსგავსი სისტემების გავრცელება და განვითარება არ მოქმედებს მხოლოდ ზოგიერთ ცალკე აღებულ საზოგადოებასა თუ ქვეყანაზე. ეს გლობალური საფრთხეა. გლობალიზმის საფუძველში დევს ეგრეთ წოდებული „ახალი მსოფლიო პროექტი“, რომელშიც დაგეგმილია პლანეტის ყველა ხალხების გაერთიანება ერთი სახელმწიფოს სახურავის ქვეშ, ერთი ენით, ერთიანი აღმსარებლობისა და ერთიანი ვალუტით. მისი მიზანია ხალხის ტოტალური კონტროლი. მისი არსებობის მარტივი და საიმედო ხერხია გასცეს სუსტი ეკონომიკის სახელმწიფოებს სესხი, დაიჭიროს ისინი მევახშეობის ბადით, დაიმონოს ხალხი. ისლამი კრძალავს დამონებას გინდ მატერიალური იყოს ის, გინდ მორალური. ხალხი თანასწორია სამართლიანობის მხრივ, ხოლო სამართლიანობის დაცვა – ეს ალლაჰის რელიგიის ძირითადი პრინციპია.

მევახშეობის აკრძალვით ისლამი მიგვითითებს, რომ ადამიანმა თავის სარჩენად უნდა გამოიმუშაოს პატიოსანი შრომით. ამიტომ იკრძალება მევახშეობა, მაგრამ წახალისებულია ვაჭრობა: „ისინი, ვინც აიღებენ ვახშს, გაცოცხლდებიან (განკითხვის დღეს), როგორც გაცოცხლდება ის, ვინც ეშმაკმა თავისი შეხებით აქცია შეშლილად. ეს მათ სასჯელად იმისათვის, რომ ისინი ამბობდნენ: „ჭეშმარიტად, ვაჭრობა იგივეა, რაც ვახში“. მაგრამ ვაჭრობას ალლაჰმა ნება დართო, ხოლო ვახში აკრძალა. თუკი ვინმეს (მევახშეთაგანს) მოუვა დარიგება ალლაჰისგან და თუკი მოიქცევა ამ დარიგების შესაბამისად, მას ეპატიება წარსულის ცოდვები. მისი საქმეები ეკუთვნის ალლაჰს. ხოლო ისინი, ვინც (ისევ გასცემენ ვახშს), – იქნებიან ჯოჯოხეთის ცეცხლის ბინადრები სამუდამოდ“ (სურა „ალბაყა“, 2/275).

მიწერილობის არსი იმაშია, რომ ის წინ სწევს მორწმუნებს გამოიმუშაონ შრომითა და ძალისხმევით. ამის გარდა, ვაჭრობაში მოგებას დებულობს არა მარტო ერთი ადამიანი (ან ხალხის განსაზღვრული რაოდენობა), არამედ ყველა, ვინც ჩადო ფული ან მონდომება თავისი წილის ზომიერად და პარალელურად კაპიტალის ზრდისა და განვითარებისათვის. შემოსავალი ბუნებრივი წესით სამართლიანად იყოფა სასიკეთო საქმის მონაწილეებს შორის. ვაჭრობის ხელშეწყობით იზრდება ინვესტიციები, რის შედეგადაც წყდება ისეთი პრობლემები, როგორიცაა უმუშევრობა და მრავალი სხვა. მაშინ, როცა მევახშეობის სისტემაში მთელ მოგებას იღებს მხოლოდ მევახშე, რომელიც არ არის ვალდებული ვინმეს გაუნაწილოს.

არსებობს ორი ხერხი, რომელიც ეხმარება ადამიანს არ ჩავარდეს მევახშეობის ბადეში. ერთი – ცალკე აღებული

თითოეული პიროვნების დონეზე, მეორე – სახელმწიფოს დონეზე. განათლება, ხალხის გათვითცნობიერება, რელიგიის ცოდნა და ქცევის ნორმები აცნობს ადამიანებს, რომ კრედიტები თავისი არსით – ესაა გზა მონობის თანამედროვე სახისა. რაც შეეხება სახელმწიფოს, მთავარ პრეროგატივად უნდა იქცეს სტაბილურობის მიღწევა მევახშეობის ნებისმიერი სახის აკრძალვით. მაგალითისთვის, გადასახადებითა და სხვა წყაროებით მიღებული სახსრები, სახელმწიფოს შეუძლია გააკეთოს ინვესტიციება უპროცენტო კრედიტის ფორმით ეკონომიკის პრიორიტეტებულ დარგებში როგორიცაა: მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა, მეცხოველეობა – მითუმეტეს, რომ დაბანდებები მაინც დაბრუნდება მოგების სახით და მოგებული დარჩება ყველა. მოსახლეობა დაკარგავს ინტერესს საბანკო კრედიტებისადმი.

მიუხედავად იმისა, რომ დღეს მევახშეობის სრულად აღმოფხვრა თითქმის შეუძლებელია, ხალხისა და სახელმწიფოების მიერ მიღებული ზომები განაპირობებენ იმას, რომ ხალხი უპირატესობას მიანიჭებს თავიანთი შემოსავლის გაზრდის სხვა ხერხებს.

უურანის მიხედვით, მუსლიმანის ხარისხი – თავისი უფლებების ცოდნასა და ასევე ყურადღების იმაზე მიპყრობაშია, რომ არ დაირღვეს სხვისი უფლებები, არ გამოიდავნდეს ძალადობა. ყველა აკრძალვა, მსგავსად ყურანში აღწერილისა, დაქვემდებარებულია ამ აზრს. უზენაესი ალლაჰის კანონების გაუფრთხილებლობა ან შეუსრულებლობა დიდი დანაკლისია, როგორც საზოგადოების, ასევე თითოეული ადამიანისათვის.

თარგმნა: მიხეილ გელაძემ

„ნებისმიერი ყველათვეზე რაც იცი, მაგრამ იცოდი ყველათვეზე
რასაც იცი.” (კლაუდიუსი)

ძველი და ახალი სტილი

XVI საუკუნემდე ნაკიან წელიწადად ითვლებოდა, ისეთი წელი რომლის
ნომერი იყოფოდა 4-ზე. შესწორების აუცილებლობა იმით აიხსნება, რომ
დედამიწის მიერ მზის გარშემო შემობრუნების პერიოდი ფაქტიურად რამ-
დენიმე წუთით ნაკლებია 365 დღეზე. ამიტომ რამდენიმე წლის გასვლის
შემდეგ ახალი წლის დადგომა უახლოვდებოდა გაზაფხულს. თუ, კი შეს-
წორება არ მოხდებოდა, მაშინ მაგალითად 12000 წლისათვის ახალი წელი
დადგებოდა თეთრ უვავილას უვავილობის დროს.

განსხვავება ძველ და ახალ სტილს გამოწვეულია იმ მიზეზ-
ით, რომ ძველ სტილში არის თარიღები, რომლებიც ახალ სტილში არ არის
1700 წლის 29 თებერვალი, 1800 წლის 29 თებერვალი, 1900 წლის 29 თებერ-
ვალი, 2100 წლის 29 თებერვალი და ა. შ. უველა ამ დღეს (ძველი სტილით)
დღეთა რიცხვი, რომლითაც ახალი სტილი უსწრებს ძველ სტილს იზრდება
1-ით. ამჟამად ეს რიცხვი ტოლია 13-ის. ძველ და ახალ სტილს შორის
დაცილება იხილეთ მე-2 ცხრილში (იმედია მკითხველი იოლად შეძლებს
ამ ცხრილის შევსებას ნებისმიერი მიმართულებით)

თარიღები (ახალი სტილით, ჩათვლით)

დღეთა რიცხვი,

რომელთაც ახალი

სტილი უსწრებს

ძველ სტილს

13 მარტი 1900 წ. – 13 მარტი 2100 წ.	13
12 მარტი 1800 წ. – 12 მარტი 1800 წ.	12
11 მარტი 1700 წ. – 11 მარტი 1800 წ.	11
10 მარტი 1500 წ. – 10 მარტი 1700 წ.	10
9 მარტი 1400 წ. – 9 მარტი 1500 წ	9

ცხრილი 2.

მაგალითი. 1812 წლის 26 აგვისტო ძველი სტილით, კვირის რა დღე
იყო?

ძველ და ახალ სტილს შორის სხვაობა იმ დროს უდრიდა 12 დღეს. მა-
შინ 26 აგვისტო ახალი სტილით ასეთია

26 აგვისტო + 12 დღე = 38 აგვისტო = 7 სექტემბერი. მაშინ
 $=5 \times (2+2) + 3 + 6 + 7 = 36$. 36-ის 7-ზე გაყოფით ნაშთია 1. მაშასადამე ეს დღე
კოფილა ორშაბათი.

დაგით იშხნელიძე

სურატებისა - თემატიკური - 2009

„სიყვარული სილამაპეში კი არა, სილამაპე სიყვარულში იმაღლა.“
(ფოლცფო)

თევზიდზე, თევზიდზე წადი!

ნუ ენდობი წუთისოფელს,
სჯობს მიმართო თევზიდს,
განიმტკიცო რწმენა ლოცვით,
არ დამძიმდე ცოდვით,
თევზიდიდან თევზიდისკენ ,
ერთ ალლაჰის ცოდნით!
ენდე დიდ ლმერთს, მის ბრძანებას,
სჯობს მიმართო თევზიდს,
ნუ აივსებ უბე-კალთას
ამქვეყნიურ ცოდვით,
თევზიდიდან თევზიდისკენ
ერთ ალლაჰის ცოდნით!
მოერიდე ხრწნად სამყაროს,
სჯობს მიმართო თევზიდს,
ალლაჰს სთხოვო დახმარება
არ იარო ცოდვით,
თევზიდიდან თევზიდისკენ
ერთ ალლაჰის ცოდნით!
თუ გსურს დარდი ჩამოგშორდეს,
სჯობს მიმართო თევზიდს,
არ მოტყუვდე, არ დაბრმავდე
სიყვარულით, კოცნით,
თევზიდიდან თევზიდისკენ
ერთ ალლაჰის ცოდნით!
გაცოცხლდები განკითხვის დღეს,
სჯობს მიმართო თევზიდს,
გული, სული რწმენას უძღვნა,
არ გაივსო ცოდვით!

თევზიდიდან თევზიდისკენ,
ერთ ალლაჰის ცოდნით!
გსურს ოცნება შეგისრულდეს,
სჯობს მიმართო თევზიდს,
სილამაზე არ მოგხიბლოს,
არ იარო ცოდვით,
თევზიდიდან თევზიდისკენ
ერთ ალლაჰის ცოდნით.
არ მოშორდე ჭეშმარიტ გზას,
სჯობს მიმართო თევზიდს,
არ დანებდე ნებას, ლტოლვას,
არ დამძიმდე ცოდვით,
თევზიდიდან თევზიდისკენ
ერთ ალლაჰის ცოდნით!

გეშინოდეს შირქის ცეცხლის,
სჯობს მიმართო თევზიდს,
„მე შევიცან თავისთავი!“
არ ამზკიცო ცოდვით,
თევზიდიდან თევზიდისკენ
ერთ ალლაჰის ცოდნით!
წინ სიკვდილი გელოდება
სჯობს მიმართო თევზიდს,
გწამდეს – ისევ გაცოცხლდები,
არ დამძიმდე ცოდვით,
თევზიდისკენ, თევზიდისკენ,
ერთი ღმერთის ცოდნით!

თარგმნა: მიხეილ გელაძემ

„სიკუთხს მხოლოდ კეთილი ადამიანი ხედავს, ბოროფებას – ყველა.“
(შაჰაშეგინი)

რიზნეცი ოოგორუ ლოთისმსახურება

უზენაესი მიუთითებდა სასარგებლო ცოდნის გაზიარებაზე. მეწარმეთა შემოქმედება კი როგორც ალლაპის მსახურების ფორმა, გამონაკლისი არა. ბიზნესის წარმოებაში თავის გამოცდილებას, ისლამის კანონების შესაბამისად, ჩვენი უურნალის მკითხველებს უზიარებს ქ. კაზანის საკრედიტო აგრძარული კორპორაციის დახურული სააქციო საზოგადოება „აუდექსის“ გენერალური დირექტორი აირათ ფერდინანდის-ძე გიმადუტდინოვი.

უურანში არაერთხელ ხაზგასმულია, რომ ადამიანი შექმნილა უზენაესის თაყვანისცემისათვის.

ღმერთმა მას მისცა ეს სამყარო სარგებლობისათვის განკითხვის დღემდე. ალლაპმა ცხოვრებაში ყველას განუსაზღვრა თავისი ადგილი და დანიშნულება, დაასაჩუქრა ინდივიდი შესაბამისი უნარითა და ტალანტით. სხვა სიტყვებით, უზენაესმა ალლაპმა შექმნა ადამიანისათვის განსაზღვრული ასპარეზი, სადაც მას

ძალუბს გამოიმუშაოს სარჩო საკუთარი ცხოვრებისათვის. ყველაფერი ეს იმისათვისაა, რომ ადამიანმა რეალიზება გაუგეთოს საკუთარ ნიჭის საუკეთესო სახით, მოუტანოს სარგებელი საკუთარ თავს, ოჯახს, გარშემომყოფებას და საზოგადოებას, თაყვანს სცემდეს ალლაპს.

ასე, ადამიანებისგან ზოგიერთი დაჯილდოვა ორგანიზატორული ნიჭით, ლიდერის თვისებებით, ვაჭრობაში გამჭრიახობით საქმის სწრაფად დასრულების უნარით, ცხოვრებაში იდეების ხარისხიანად განხორციელებით და ხალხის მართვით. მათ აკისრიათ უდიდესი პასუხისმგებლობა. მაგრამ რაც უფრო მეტი შესაძლებლობა აქვს ადამიანს, მით უფრო მაღალია მისი პასუხისმგებლობის დონე: აუცილებელია მკაცრად გაუფრთხილდნენ ვალდებულებებს ალლაპის წინაშე, სხვა ადამიანების უფლებებს, ყველა ცოცხალი არსების უფლებებს. ასეთი მორწმუნების შემოქმედება უნდა ეყრდნობა მას მისცა ეს სამყარო სარგებლობისათვის განკითხვის დღემდე. ალლაპმა ცხოვრებაში ყველას განუსაზღვრა თავისი ადგილი და დანიშნულება, დაასაჩუქრა ინდივიდი შესაბამისი უნარითა და ტალანტით. სხვა სიტყვებით, უზენაესმა ალლაპმა შექმნა ადამიანისათვის განსაზღვრული ასპარეზი, სადაც მას

ნობოდეს ისლამში მოქმედი კანონმდებლობის საფუძველს ნებადართულისა და აკრძალულის ცოდნას. იმისათვის, რათა ამ საფუძველზე გაწარმოოთ ეფექტური ბიზნესი, აუცილებელია მისი ორგანიზებისა და მართვისადმი პროფესიული და საქმის ცოდნით მიღობა.

შუამავალი ამბობდა იმის შესახებ, რომ მუსლიმანის „უმნიშვნელოვანეს მოვალეობას წარმოადგენს ცოდნის მიღება“. მეწარმისათვის საჭიროა შეძლოს ბაზრის მომხმარებლება და სურსათის შესახებ აუცილებელი ინფორმაციის შეგროვება, რომლის წარმოება ან გაყიდვა განზრაული აქვს მას; გააჩნდეს სწორი ცოდნა ისლამში, რის საფუძველზეც ის განალაგებს თავის პროფესიულ შემოქმედებას. მეწარმემ საჭიროა იცოდეს, რომ საქმის წარმოებისათვის მოფიქრებული მიღობა, მიღგომა დაფუძნებული პატიოსანი ბიზნესის კანონებს, სასურველია ყველა არსებულის შემქმნელისათვის. მუსლიმანმა საჭიროა იცოდეს, როგორ უნდა დაამყაროს ურთიერთობა მომხმარებლებთან, თანამშრომლებთან, მომწოდებლებთან და სახელმწიფოსთან, რათა გაუფრთხილდეს მათ უფლებებს და დაიცვას საქუთარი ინტრესები უზენაესი ალლაჰის წიგნის – ყურანის შესაბამისად.

მომხმარებლებთან ურთიერთდამოკიდებულება

ნებისმიერი საქმე პირველ რიგში უნდა იყოს სასარგებლო. საქვო და აკრძალულია ბიზნესი, დაფუძნებული ადამიანის უმდაბლესი მისწრაფების ნაფსის (ცდუნების) მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად. მწარმოებლის საქმე იქნება სწორ გზაზე, თუკი წარმოებული პროდუქტი ან აუცილებელი ხარისხი მოემსახურება ჯანმრთელი საზოგადოების მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას, რეალურ სარგებლობას მოუტანს მომხმარებელს. ბიზნესის წარმოების არანაკლებ სწორ პირობას წარმოადგენს სამართლიანი

ფასდადება. საქონელსა და მომსახურებაზე ფასები უნდა იყოს ზომიერი, რომელიც უზრუნველყოფს ბიზნესის ნორმალურ განვითარებასა და ფუნქციონირებას განსაზღვრული შემოსავლით, მაგრამ არა ზომიერების საზღვრებს გადაცდენილი. ფასი რომ სამართლიანი იყოს, უნდა შეესაბამებოდეს საქონლის ხარისხს. გარდა ამისა, საქონელი სწორად უნდა იქნას აწონილი ან გაზომილი. ყურანში ნათქვამია:

„დარდი ამწონავებს, რომლებსაც სურთ მიღონ სრულად, როდესაც ხალხი უზომავენ მათ, ხოლო როდესაც თვითონ ზომავენ ან წონიან სხვებისთვის, მაშინ ზარალს მიაყენებენ მათ!“ (სურა (აღ-ძუაფიფიზ), 83/1-3)

თანამშრომლებთან ურთიერთობა

თანამშრომლები – ესაა ხელმძღვანელის დაქვემდებარებაში შეოფი ხალხი, ვისთვისაც ის იღებს პასუხისმგებლობას. ხელმძღვანელი პასუხის აგებს პირობებზე, რომლებშიც მუშაობს პერსონალი; მაგრა რიალურ და მორალურ კმაყოფილებაზე, ურთიერთდახმარებასა და ურთიერთგაბებაზე დაფუძნებულ ჯანსაღ საქმიან დამოკიდებულებაზე კოლექტივის შიგნით.

საქმიანი ადამიანის დირსეული ვალდებულებაა – ხელმძღვანელმა იზრუნოს მათზე, ვინც ალლაჰი გამოუგზავნა მას დაქვემდებარებაში, გადაუხადოს სამართლიანი ჯამაგირი, გაუკეთოს გადარიცხვები საპენსიო ფონდში, აუნაზღაუროს სავადმყოფო ფურცლისა და შვებულების საფასური.

ადამიანების ურთიერთდამოკიდებულება დაქვემდებარების დონის მიუხედავად წარმოადგენს ღვთისმსახურების ძირითად საკითხს, რადგანაც უზენაესის წინაშე ყველა თანასწორია, ხოლო მისთვის უფრო ახლოა ის, ვინც ნაწყენია. უზენაეს იალლაჰი ბრძანებს, რომ სამართლიანობა და სიკეთე ხალხთან ურთიერთობისას,

დამოუკიდებელია ადამიანის რანგზე.

ალლაჲი კმაყოფილი იქნება ადამიანის, თუკი მისი ქვეშევრდომები სიამოვნებით ივლიან სამუშაოზე, ხოლო საღამოს თავიანთი შრომით კმაყოფილი ბრუნდებიან სახლში. თუკი საწარმოს შემოქმედებაში მკაფიოდ იქნება აღნიშნული მიზანი, მაშინ თანამშრომლებში არ წარმოიქმნება დისკომფორტის გრძნობა და მუშაობის სურვილის უქონლობა. ამისათვის ფირმაში უნდა იყოს კარგად მოფიქრებული, შრომის ანაზღაურების ნათელი სისტემა, რომ ხელფასის მიღებისას ყველა თანამშრომელმა იცოდეს, რისგანაა ის აწყობილი.

პირველ რიგში, ხელმძღვანელმა უნდა გააკეთოს ის, რაც მოითხოვება მისგან პერსონალის შრომის ნორმალური ორგანიზებისათვის, ხოლო შემდეგ უკვე მოეთხოვება თანამშრომლების სამუშაოსადმი კეთილსინდისიერი დამოკიდებულება. ფირმაში მკაფიოდ უნდა იყოს დადგენილი ყველა თანამშრომლის თანამდებობრივი მოვალეობანი. უფრო მეტიც, ფირმის ამა თუ იმ საქმის დაგეგმარებისას, ყოველი ხელმძღვანელისათვის საჭიროა თანამშრომლების რჩევის გათვალისწინება, მათი აზრის მოსმენა ამა თუ იმ პროდლემის საუკეთესოდ გადაწყვეტის შესახებ, მათდამი გულწრფელი უურადლებისა და პატივისცემის გამომჟღავნება. თუკი ხელქვეითების მუშაობაში წარმოიქმნება რაღაც დარღვევები, უფროსმა მაშინვე არ უნდა მიიღოს რაღაცნაირი სანქციები მათთან მიმართებაში, არამედ გაერკვეს მიზეზებში და შეიძლება აუხსნას, როგორ უნდა შეასრულონ ესა თუ ის მოვალეობა. ხელმძღვანელმა, თუკი ის მორწმუნება, პირველ რიგში უნდა დაინახოს თავისი ხელქვეითების საუკეთესო თვისებები, აუცილებლობის გარეშე არ შეაშინოს ისინი საჯარიმო სანქციებითა და განთავისუფლებით. ღმერთმა შექმნა ეს სამყარო იმნაირად, რომ სასიამოვნო გარემოში თანამშრომლები მუშაობენ ევექტურად, რაც მეცნიერულად დამტ-

კიცებული ფაქტია. ამიტომ თანამშრომლებთან კარგი ურთიერთობა გამოისყიდება ერთიასად.

კოლეგებთან კურადღებიანი ურთიერთობით დათესილი თესლი გამოიდებს შედეგს მათთან და ფირმის კლიენტებთან ურთიერთობაში. შესაბამისად, გაუმჯობესდება კორპორაციული კულტურის ღონე და ამაღლდება მომხმარებელთა მომსახურების ხარისხი, ფირმა მიიღებს კონკრეტულ უპირატესობას. კარგია, როცა ხელმძღვანელს უყვარს თავისი ხელქვეითები, რომლებიც ეხმარებიან გამოიმუშაოს თავისი ცხოვრებისათვის. კმაყოფილი უნდა იყოს ღმერთისა და ხალხის (თანამშრომლების, კლიენტების, პარტნიორების) კომპანიის მიღწევებისა და წარმატებებისათვის.

უურანში უზენაესი ამბობს:

„გვიცავ ჩემს სიდიადეს, თუკი თქვენ იქნებით ჩემი მადლიერნი, მე გაგიმრაგლებ თქვენ წყალობას!“ (სურა „იბრაჰიმ“, 14/17).

ურთიერთდამოკიდებულება მომწოდებლებთან

ისლამის ერთ-ერთ დადგენილებას წარმოადგენს მორწმუნების მიერ დადგებული ხელშეკრულების მოთხოვნების შესრულება. მომსახურების ან საქონლის შემოზიდვაზე (შეძენაზე) ხელშეკრულების დამდები მეწარმე, მკაცრად უნდა გაუფრთხილდეს ხელშეკრულების პირობებს და გადაიხადოს მომსახურებისა და საქონლის ღირებულება ხელშეკრულებით დადგენილ ვადებში.

სახელმწიფოსთან ურთიერთობა

თითქმის ყოველი ადამიანი ალლაჲის ნება-სურვილით იბადება და ცხოვრობს ამა თუ იმ ქვეყანაში, რომელიც არის მისი სამშობლო. სახელმწიფო უზრუნველყოფს ბავშვების სწავლებას, თავისი მოქალაქეების დაცვას, ჯანმრთელობას, სა-

ტრანსპორტო ინფრასტრუქტურას და ა. შ. შესაბამისად მორწმუნე უნდა გაუფრთხილდეს თავის მოვალეობებს სახელმწიფოს წინაშე, უნდა გადაიხადოს კანონით დადგენილი გადასახადები. ამასთანავე გადასახადები უნდა გადავიხადოთ გონიერად, ავირჩიოთ კანონმდებლობით წარმოდგენილი უფრო ოპტიმალური გზა.

სწორია გადასახადების გადახდისაგან თავის არიდება? თუკი ვიღაც იხდის გადასახადებს, ხოლო ვიღაც არა, სწორია ეს? სახელმწიფო მოქმედებს, ასრულებს თავის ფუნქციებს, თუმცა ყოველთვის არაიდეალურად. ამ პროცესში მონაწილე მოქალაქეები, გალდებული არიან გადაიხადონ გადასახადები. თუკი ვინმე თავს არიდებს მათ გადახდას, მაშასადამე, ცხოვრობს სხვა კეთილსინდისიერი გადამხდელების ანგარიშზე.

ზოგიერთი შეიძლება შეეწინააღმდეგოს, რომ ბიუჯეტის ხარჯები არაა ყოველთ-

ვის გამჭვირვალე. შეიძლება, მაგრამ ეს ჩვენ არ გვათვისუფლებს ჩვენივე მოვალეობისგან. ყველა პასუხს აგებს საკუთარ თავზე. გადასახადების გადამხდელი – თავის კეთილსინდისიერებაზე. მას არ ჰქითხავენ სხვის საქმეებზე, ე. ი. არ ექნება მას გამართლება ასეთი სახით ახსნისა, რომ „ყველა ასე აკეთებდა და მეც ასე გავაკეთე“. სახელმწიფო მოსამსახურეები – თავიანთი საქმისათვის, იმისათვის, თუ რამდენად სამართლიანად და პატიონსნად ასრულებდნენ თავიანთ მოვალეობას. მათ არ მოსთხოვენ სხვების საქმეებს. ყველამ უნდა უპასუხოს თავის საქმეზე და მათზე, ვინც მან ააცდინა გზას. ამრიგად, ერთის ცოდვიანი საქმეები არ არის მეორის ცოდვიანი საქმეების გამმართლებელი.

ქველმოქმედება

ყურანში ნათქვამია: „ეს მიწერილობა (დვთაებრივი წერილი), რომელშიც არაა

საეჭვო – დვთისმოში შთათვის სახელმძღვანელოა, მათთვის, ვისაც სწამო დაფარულის, ასრულებენ ნამაზს, გასცემენ მოწყვლებას იმისაგან, რაც ჩვენ განვუსაზღვრეთ მათ წილს ვედრად...“ (სურა „ალ-ბაყარა“, 2/2-3).

ქველმოქმედება, გაჭირვებულების და იმათი დახმარებაა, ვინც მოხვდა უბედურებაში. ეს მუსლიმანის მოვალეობაა. კეთილ გულს შეუძლია გასცეს გულზრულებად და თავისუფლად. და ასეთი გული მომავალში უზენაესისაგან მიიღებს განსაკუთრებულ ჯილდოს. მუსლიმანმა უნდა შეიგნოს, რომ მის ქონებაში ყოველთვის არის გაჭირვებულების წილი, რომელიც მან უნდა მიიღოს უფლებისდაგვარად. მუსლიმანის მოვალეობაში შედის დროულებად და დანიშნულების მიხედვით გასცეს მასზე მითვლილი ვალი.

უზენაესმა ალლაჰმა ეს სამყარო გამოცდისათვის მოაწყო. ჩვენს გარშემომყოფ საზოგადოებაში ბევრი გაჭირვებული ადამიანია – ინვალიდები, ობოლი ბავშვები, მოხუცები, ავადმყოფები, ომის ან სხვა სტიქიური უბედურებების მიზეზით საკუთარ თავშესაფარდაკარგულები. უზენაესი ალლაჰი ამბობს: „არ არიოთ ჟეშმარიტება ტყუილში, არ დაფაროთ ჟეშმარიტება, თუკი იცით ის თქვენ. შეასრულეთ ლოცვა, გაეცით ზექათი და თაყვანი ეცით („სეჯდის“ შესრულებით) თაყვანისმცემლებთან ერთად“ (სურა „ალ-ბაყარა“, 2/42-43).

ღმერთმა ეს სამყარო მოაწყო ისე, რომ ინვალიდებსა და გაჭირვებულებითან ხალხთა ურთიერთობაზეა დამოკიდებული არა მარტო ცალკეული ადამიანის, არამედ მთელი საზოგადოების კეთილდღეობა.

შესაძლებელია, ოდესაც, უზენაესის ნება-სურვილით დადგება სულიერი და მატერიალური განვითარების ისეთი პერიოდი, როდესაც ჩვენ შეგძლებოთ დაგეხმაროთ ჯანმრთელობაწართმეულ, სა-

კუთარი პრობლემების გადაწყვეტილების არმქონე ხალხს, რომ მათ თავი იგრძნონ საზოგადოების სრულუფლებიან წევრებად. დაეხმარო ინვალიდებს, იყო მათი მდგომარეობისადმი გულისხმიერი-ნიშნავს, მაგალითად, შენობების მშენებლობის დაპროექტებისას გაითვალისწინო ინვალიდების თავისებურებანი საზოგადოებრივი სარგებლობის ადგილებში შექმნა მათთვის ყველა აუცილებელი პირობა. ამგვარი მდგომარეობა ქვეყნის ყველა მაცხოვებლისათვის იქცევა წყალობად. უზენაესი ალლაჰი კარგად შესრულებული ყოველი საქმისათვის დააჯილდოებს ხვავით და განსაკუთრებული მადლით.

ჩვენი საქმიანობით და ხალხთან ურთიერთობით ჩვენ თვითონ უნდა მივცეთ შესაძლებლობა ალლაჰის სიუხვის გამოვლენა ჩვენს ცხოვრებაში. თუკი ადამიანს სურს, რომ ალლაჰი მისდამი იყოს გულუხვი, თავდაპირებელად ის თვით მან უნდა გამოავლინოს ხალხთან და გაჭირვებულებთან ურთიერთობისას. ამის შესახებ გასაგებადაა ყურანში ნათქვამი;

„ისინი, ვინც ხარჯავენ თავიანთ ქონებას ალლაჰის გზაზე, მსგავსია მარცვლის, რომლისგანაც გაიზარდა შვიდი თავთავი, ხოლო ყველა თავთავში ასი მარცვალია: ალლაჰი რომ გასცემს ერთიასად, ვისთვისაც მოისურვებს. ალლაჰი ყოვლისმომცველი და ყოვლისმცოდნეა“ (სურა „ალ-ბაყარა“, 2/261).

ან კიდევ: „ისინი, ვინც ხარჯავენ თავიანთ ქონებას, ალლაჰის წყალობის მოპოვებისა და იმისათვის, რომ განამტკიცოს თავისი სული (რწმენაში), მსგავსი არიან მადლობის ბადისა: თუკი მას მორწყავს თავსხმა (თქეში) წვიმა, ის ორმაგ ნაფოვს (მოსავალი) მოიტანს. თუკი მას არ მორწყავს თავსხმა წვიმა, და მორწყავს თუნდაც ჟინუდლი წვიმა. ალლაჰი ხედავს მას, რასაც თქვენ აკეთებთ“ (სურა „ალ-ბაყარა“, 2/265).

თარგმნა: რუსულან აბაშიძემ

„სათვრის სათვრი არ დაღლება.“ (ხალხური)

ეს საინტერესო

დირს იცოცხლო 95 წლამდე

აღმოჩნდა, რომ 95 წლის შემდეგ ადამიანის ორგანიზმის დაბერების ტემპი ნელდება. ამიტომ ჩვენ – უკავებას გვრჩება სურვილი ვიცოცხლოთ ამ ასაკმდე, ხოლო იქ, გვარწმუნებები მეცნიერები, უნდა იყოს ადვილი. მეცნიერება კამათობს მცნებით „სიკედილიანობის დონე“, რომელიც განისაზღვრება ამა თუ იმ ასაკობრივი ჯგუფის ყოველწლიური სიკედილიანობის აღრიცხვით, გაფოფილი ამ ჯგუფს მიკუთვნებულ ხალხთა რაოდენობაზე. მეცნიერები აი, ასე ამტკიცებენ, რომ 95 წლის შემდეგ შესაძლებელია სიკედილიანობის შემცირების სტატისტიკური ზრდის აღბათობა. ამ ფენომენის ახსნა ჯერ არ არის მთლიანად გარეული, რადგანაც ის ჯერ კიდევ არაა სრულად ცნობილი.

თევზი – სიბერისგან დაცვა

ურანგმა მედიკოსებმა საზოგადოებას მიაწოდეს ინფორმაცია მრავალწლიანი გამოკვლევების შესახებ, რომლის თანახმადაც საჭმელში თევზისა და ზღვის პროდუქტების რეგულარული მოთხოვნილება არის საიმედო პროფილაქტიკური საშუალება ასაკთან დაკავშირებული მეხსიერების დაგარგვისა და ინტელექტის შესუსტებისას. თანაც, ისინი ამტკიცებენ, რომ „თუნდაც კვირაში ერთხელ თევზიანი საჭმლის მიღება შესამჩნევად ამცირებს ალცენიუმერისა და სიბერის „დემინაციის სევა ფორმების წარმოქმნის აღბათობას.

ქათმის სუპერმარება გულს მუშაობაში

მეცნიერებმა კვლავ დაადასტურეს „ბებიას“ დროინდელი რეცეპტის ეფექტურობა. მათ დაამტკიცეს, რომ ქათმის სუპი კარგად ეხმარება გულს სისხლძარღვთა სისტემას სხვადასხვა ავადმყოფობის დროს. მის შემადგენლობაში არსებული ნივთიერება ხელს უწყობს გულის ნორმალურ მუშაობას და ასუფთავებს მას ქოლესტერინისგან. ლაბორატორიაში სპეციალურად გამოვყანილი ვირთხები ერთი წლის განმავლობაში დებულობდნენ ქათმის ბულიონს. ამ დროის განმავლობაში, მათი გული, რომელიც თავდაპირველად იყო ნორმაზე უფრო მეტი, შემცირდა 50% – ით. ამავდროულად 60 პროცენტამდე შემცირდა სისხლძარღვთა კედლების სისქე. სამაგიუროდ არ შეცვლილა არტერიული წნევის მაჩვენებელი. ასეთ სასწაულოებაც ეფექტურ სინგაპურელი მეცნიერები, რომლებმაც გამოაქვეყნეს ქურნალი „რიტის ჯოურნალ

ოფ უტრიოონის“ ახალ ნომერში გამოკვლევების შედეგები, უკავშირებები ამ სუპის შემადგენლობაში არსებულ განსაკუთრებულ პეტიოდისაში. სახელდობრ, ბულიონის შემადგენლობაში ისინი განსაკუთრებით კარგად მიიღება ორგანიზმის მიერ და ადაგების გულის კუნთის მუშაობას. აღრე ცნობილი იყო სხვა გამოკვლევების შედებით ქათმის სუპის დანიშნულებაზე. აღმოჩნდა, რომ მასში არის არც თუ ისე ცოტა ნივთიერება, რომელიც გამოიყენება გაცივების დროს. ეს შენაერთი ამტკიცებს ფილტვებში მიეროტის წარმოქმნას და შესაბამისად ამცირებს ხველასა და სურდოს.

საკედის შესახებ

მსოფლიოს სხვადასხვა ხალხები სხვადასხვანაირად მიირთმევენ საკედებს. ჭამის ყველაზე ფართოდ გავრცელებული ევროპული ხერხია წენიანი კერძის კოვზით ჭამა. მეორე თავი საჭმლისა – დანახანგლიოთ. ისტორიულად სუფრაზე კოვზი, დანა, ჩანგალი ერთდროულად არ აღმოჩნდა, ძველ საბერძნეთსა და რომელი ხელით ჭამდნენ, შემდეგ განხდა კოვზი. ერთი ცალი მთელ სუფრაზე. რომლის იმპერიის დასასრულისათვის მაგიდაზე გამოჩნდა დანა, მაგრამ ის საშიში იყო, რადგან ნასვამ მდგომარეობაში სუფრის წევრებს შეეძლოთ ერთმანეთი დაეჭრათ. ამიტომაც სუფრასთან შსხვომი დიდებულების უკან იდგნენ მონები. როდესაც დიდებულები ხორცის დაჭრას მორჩებოდნენ, ისინი მაშინვე მაგიდიდან იღებდნენ დანებს. მხოლოდ შეუსაუნერებში დაიწყეს მაგიდაზე ჩანგლების დალაგება.

ქოლგის ისტორია

ქოლგის, რომელსაც ჩვენ წვიმის დროს ვხმარობთ, უქველესი ისტორია აქვს. ძველ ჩინეთში ქოლგას ხმარობდნენ 3 ათასწლეულის წინათ. ეგვიპტურ ბარელიეფებზე გამოსახულია ქოლგებიანი ფარაონები. ევროპაში ქოლგა XVIII-ე საუკუნეში შემოვიდა. როცა ლონდონის ქუნებში მოგზაური ჯავნეები ქოლგით ხელში გამოჩნდა, ის მასხრად აიგდეს. 1772 წელს ამერიკაში ვაჭარი ჩავიდა ქოლგით. მის დანახვაზე ცხენები ყალებზე დგმოდნენ, ქალებს გულები მისდიოდათ, ბიჭები და მამაკაცები ქვებს უშენდნენ. როგორც ხედავთ, ქოლგამ როული გზა გამოიარა, სანამ დღევანდელ სახეს მიიღებდა და ღირსეულ ადგილს დაიმკიდრებდა.

თარგმნა გ. ხოზრეგანიძემ

„ყურანი სწორებათა მკურნავია.“ (ჰადისი)

სამკურნალო მინერალური წყალი აჭარა

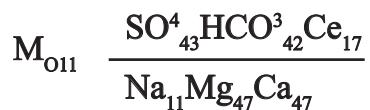
მინერალური წყალი „აქუცა“ გამოედინება ქედის რაიონის სოფელ აქუცაში, სულეიმან სურმანიძის საკარმიდამო ნაკვეთში, რაიონული ცენტრიდან 4,5 კმ-ის, ხოლო უახლოეს რკინიგზასთან (ქ. ბათუმთან) 45 კმ-ის დაშორებით. მისი აღმოჩენის ინიციატივა ეკუთვნის მსოფლიო სასულიერო უნივერსიტეტის ლექ्चორს ალექსანდრე მეჯიდის ძე ზაქარაძეს.

სოფელი ზღვის დონიდან 600 მ-ზე მდებარეობს. მოსახლეობა ამ წყაროს იყენებს სამკურნალოდ როგორც დასალევად, ასევე აბაზანების სახით.

წყლის ქიმიური ანალიზები 2003 წელს ჩატარდა აჭარის ჯანდაცვის სამინისტროს ცენტრალურ ლაბორატორიაში, აგრეთვე საქართველოს ი. კონიაშვილის სახელობის კურორტოლოგიის, ფიზიოთერაპიის და სამკურნალო ტურიზმის სამეცნიერო-კრაქტიკულ ცენტრში.

წყარო „აქუცა“-ში აღმოჩნდა კათიონები: Na-38 მგლ, K-0,9, Mg-7,3, Ca-14; აგრეთვე ანიონები: ქლორიდები – 7,1 მგლ, სულფატი – 29,6, ჰიდროკარბონატი – 36,6 PH-6,1-ს უდრის.

ამგვარად მინერალური წყალი „აქუცა“ დაბალი მინერალიზაციის ნატრიუმ-მაგნიუმ-კალციუმ-სულფატურ-ჰიდროკარბონატულ წყლებს მიეკუთვნება. მისი ქიმიური ფორმულა

წყალი შესაძლოა გამოყენებული იქნას დასავლეთ ქრონიკული გასტრიტის, ქოლეცისტიტის, ქუჭისა და 12-გოჯა ნაწლავის წყლულოვანი დაგვადებების დროს, რომლებსაც ცთან ახლავს სიმუავის მომატება.

პროფ. რ. სურმანიძე

მასალა მოგვაწოდა:

ალექსანდრე ზაქარაძემ